

నోవహు యొక్క సంతతి

10వ అధ్యాయంలో ఉన్న సమాచారమును సాధారణముగా “జాతుల యొక్క పట్టిక”గా గుర్తిస్తారు. ఈ భావములో, “పట్టిక” అనే పదము కుదించబడిన జాబితా లేదా ఒక సారాంశమును సూచిస్తుంది. ఈ జాబితా అనునది “జలప్రళయము తరువాత” నోవహు యొక్క కుమారులకు ఏమి జరిగిందో నిజంగా తెలియజేసే ఒక వంశావళి వలె ఉంది (10:1, 32). షేము, హాము, యాపెతు అనువారినుండి ప్రారంభమైన మూడు ప్రధానమైన విభాగాలు కలిగిన ఒక కుటుంబ వృక్షాన్ని రచయిత ఇక్కడ సమర్పిస్తున్నాడు. వాక్యభాగములో సాధారణముగా కనబడే ఈ క్రమము (5:32; 6:10; 7:13; 9:18; 10:1), వంశావళి విభాగాలు సమర్పించిన కొలదిమార్పబడింది: యాపెతు (10:2-5), హాము (10:6-20), మరియు షేము (10:21-31).

నోవహు కుమారులు పొందుపరచబడిన క్రమము కాలానుగుణము కంటే దైవశాస్త్రానుసారంగానే మార్పబడింది అని చెప్పాలి (10:21పై గల వ్యాఖ్యలను చూడండి). ప్రాచీన కాలములలో యాపెతు మరియు అతని సంతానమువారు ఇశ్రాయేలీయులతో చాలా తక్కువ సంబంధాలు కలిగియున్నారు గనుక వారు రచయితకు తక్కువ ప్రాముఖ్యత కలిగినవారిగా ఉన్నారు. మొదటిగా వారిగురించి క్లుప్తంగా చెప్పబడింది, కేవలం మూడు తరముల వరకే వారి జాడ తీయబడింది.

తరువాత, హాము సంతానమువారు నాలుగు తరములవరకు జాడ తీయబడ్డారు, ఎందుకంటే బైబిల్ చరిత్రలో ఇశ్రాయేలీయులు పోరాడవలసిన దేశాలుగా వారు అగుపడుచున్నారు. కనానీయులు, ఐగుప్తీయులు, మరియు బబులోనీయులువీరిలో ప్రముఖులు.

ఆఖరుగా, షేము సంతానము వారు చివరిలో ఉంచబడ్డారు: ఆయన నోవహు యొక్క కనిష్ట కుమారుడని కాదుగాని (9:24 ప్రకారం హాము ఆ స్థానంలో ఉన్నాడు), ఆయనమన పితరునికి ప్రాముఖ్యమైన కుమారుడు గనుక. ఆయన తరమువారు ఆరు వంశాల వరకు జాడ తీయబడ్డారు, ఎందుకంటే చివరకు, ఈ వరుస క్రమం నుండి అబ్రాహాము రావాలి; మరియు ఆయన నుండి ఇశ్రాయేలు అనే దేశం వస్తుంది గదా!

ఈ జాతుల పట్టిక అందరిని కలిగి ఉన్నది అనుటకంటే చాలా ఎంపిక

చేయబడినవారు మాత్రమే ఉన్నారని చెప్పొచ్చు. ఈ నివేదిక డెబ్బది పేరులను కలిగియుంది (7 x 10), అనగా మొత్తమునకు, పరిపూర్ణతకు, మరియు సంపూర్ణతకు సూచకమైన సంఖ్య ఇది.¹ ఈ సంఖ్య నేవహు మరియు తన కుమారులకు దేవుడిచ్చిన ఆశీర్వాదము ఆనాడు తెలిసిన ప్రపంచమంతటికీ వర్తిస్తుందని సూచిస్తుంది (9:1, 19). సాదృశ్యకమైన “70” అనే అంకెవద్దకు రావడానికి రచయిత చాలా ఎంపికలు చేసుకున్నాడు అనడానికి ఇంకొక సూచిక ఏటెరు ఇద్దరు కుమారులైన పెలెగు మరియు యొక్తానుల విషయంలో కనబడుతుంది. యొక్తాను యొక్క పదముగ్గురు కుమారులను పొందుపరచినప్పటికీ (10:25-29), పెలెగు సంతానమును తరువాత అధ్యాయము వరకు అలా ఉండాడు. అక్కడ వారిని అబ్రాహాము కాలము వరకు జూడ తీసాడు (11:18-26).

పూర్వకాలపు సాహిత్యముతో ఎటువంటి సమాంతరములు లేనిదిగా, ఆ ప్రాచీన కాలములో ఈ జాతుల యొక్క పట్టిక చాలా విశిష్టమైనది. చాలా నివేదికలు వేల సంవత్సరాలు మరియు పదుల కొద్ది వేల సంవత్సరాలుగా జీవించినవారుగా చెప్పబడుతున్న అనేక పట్టణముల స్థాపకులను మరియు రాజుల పేరులను ఇస్తున్నాయి. అయినను, వాటిలో ఎక్కువ శాతము పేరులు, అన్నియు కాకున్నను, మెసోపొతమియలో ఉన్న కొన్ని పట్టణాలు తమ పరిపాలనకు చట్టబద్ధమైన కారణమును ఇచ్చి వారి నాగరికత కొరకు ఒక మహిమాయుక్తమైన గతమును ఇచ్చుటకు వారు సృష్టించుకున్న కల్పిత పాత్రలుగా ఉన్నాయి.

ఈ పట్టిక వ్యాపించిన భౌగోళిక వ్యాసార్థములో కూడా చెప్పుకోదగినది. ఉత్తరాదిన ఉన్న కౌకాసస్ పర్వతశ్రేణి మరియు దక్షిణాదిన ఉన్న అరేబియన్ ద్వీపకల్పం వరకు ఇది వ్యాపించింది. తూర్పున ఉన్న ఇరానియన్ పీఠభూమి మరియు పశ్చిమాన గ్రీసు మరియు బహుశా స్పెయిన్ వరకు కూడా, అనగా ఒకవేళ ప్రాచీన తర్షీషు ఉన్న ప్రాంతము ఇదే ఐతే, అది వ్యాపించింది.

ఈ పట్టిక యొక్క కూర్పును గూర్చినేటి పాఠకులకు కొన్ని సవాళ్లు చేయబడ్డాయి. ఇది అందించే సమాచారము యొక్క ఉద్దేశ్యము గమనించుటకు తేలిక కాదు ఎందుకంటే ఈ పట్టిక కేవలము వ్యక్తుల మరియు వారి సంతానముల యొక్క పేరులు మాత్రమే కలిగినది కాదు. వ్యక్తిగత పేరులతో పాటు, వివిధ ప్రజల, గోత్రముల, పట్టణముల, జాతుల పేరులు మరియు సదరు గుంపులు ఎక్కడ జీవించినవి అనేది కూడా అందులో ఉంది; ఒక పేరు కొన్ని సార్లు వ్యక్తి అయినా కావచ్చులేక భౌగోళిక పరిధి అయినా కావచ్చు.

ఈ పట్టిక “మాదయి” అనే గోత్రముకున్న పేరును వాడిన (10:2) ప్రజల సమూహాలను గూర్చి మాట్లాడుతుంది, ఈ పేరు మాదీయులను సూచిస్తుంది. ఇక్కడ పొందుపరచబడిన చాలా జాతులు హెబ్రీ భాషలో పుంలింగ బహువచన

ముగింపు im (-im) కలిగిన పదాలుగా ఉన్నాయి: “కీత్తిము (Kittim),” “లూదీయులు (Ludim),” “కప్తోరీయులు (Caphtorim)” మొదలగు వారి పేరులు చూడగలము (10:4, 13, 14). ఇతర జాతుల పేరులు హెబ్రీ భాషలో అన్యజనుల పేరులను సంబోధించు ముగింపుతో, ite (-i) ఉన్నాయి, దీనికి ఆంగ్ల సమానము “-ite,” “Jebusite,” “Girgashite,” “Hivite,” మరియు “Canaanite”లో వలె (10:16-18). స్థలముల పేరులు కూడా ఉన్నాయి: “బాబేలు” (బబులోను), “నీనెవె,” మరియు ఇతర పేరులు (10:10-12).²

5వ అధ్యాయములో ఉన్న వంశావళుల వలె, “యొక్క కుమారులు” అని రచయిత ప్రయోగించినా లేదా “నకు తండ్రి ఆయను” అను పదసమూహమును వాడినా, ఈ భావములు వారి వారి నొంత తండ్రి/కుమారుల సంబంధాలను సూచించవలసిన అవసరం లేదు. కొన్ని సార్లు అవి సదరు ప్రాముఖ్యమైన వ్యక్తి కొంత కాలముగా తన ద్వారా సంక్రమించుట ద్వారా తనకు “కుమారులు”గా పిలువబడే జనాంగమునకో, తెగలకో, లేదా జాతులకో ఆయన “పితరుడు” అయ్యాడు అని కూడా తెలియజేస్తాయి.³ చాలా ఉదాహరణలు ఇవ్వగలము, కాని ఇక్కడ రెండు మాత్రము సరిపోతాయి. “మాదయ,” లేదా మాదీయులు (10:2) యాపెతు నుండి పుట్టి గొప్ప మెసోపొతమియ లోయకు ఈశాన్యమున జీవించారు. అలానే, “మిస్రాయిము” హెబ్రీ భాషలో ద్వంద్వ పదము: హాము యొక్క కుమారుడు ఈ పేరుతో పిలువబడ్డాడు (10:6), కాని ఇది “హాము దేశము”గా కొన్నిసార్లు పిలువబడే (కీర్తనలు 105:23, 27) “ఐగుప్తు”ను కూడా సూచిస్తుంది. ఐగుప్తు ప్రజలు జీవించిన రెండు నియోజక విభాగాలను ఇది సూచిస్తుంది: “ఐగువ ఐగుప్తు (దక్షిణ ఐగుప్తు) మరియు దిగువ ఐగుప్తు (నదీ పాయల మధ్య ప్రదేశము).”⁴

ఈ పట్టిక యొక్క ఇతర లక్షణాలు కొంచెం కలవరపరచేటట్లుగా ఉన్నాయి. యాపెతు సంతానము ముఖ్యంగా కనాను దేశమునకు ఉత్తర మరియు పశ్చిమ భాగాలలో (తరువాత ఇశ్రాయేలు లేదా పాలస్తీనా) జీవించారు, హాము నుండి వచ్చినవారు కనాను దేశమునకు దక్షిణాన జీవించగా పేము సంతానమువారు కనానునకు తూర్పు భాగాలను ఆక్రమించారు. అయినను, ఈ జాబితాలో కొన్ని అతివ్యాప్తులు చూడగలము, ఎందుకంటే హవీలా (10:7, 29), సెబా (10:7, 28), మరియు లూద్ లేదా లూదీయులు (10:13, 22) అందరు హాము మరియు పేముల వంశావళి క్రింద పేర్కొనబడ్డారు. దీనికి ఒక వివరణ ఏమనగా ఒక కుమారుని సంతానము మునుపటి కాలములో ఒక ప్రాంతాన్ని ఆక్రమించుకొని ఉంటే తరువాత ఇంకొక కుమారుని యొక్క సంతానము ద్వారా మునుపటి వారు వేరే ప్రాంతానికి త్రోలివేయబడి ఉంటారు. ఇతర వంశావళులలో స్పష్టమౌతున్నట్లుగానే, హాము మరియు పేము యొక్క సంతానములలో కొంత మందికి ఒకే పేరులు ఉండి ఉంటాయి; ఒకే విధమైన పేరులు కలిగిన మనుషులు

కొంత కాలము మట్టుకు ఒకే ప్రదేశములో జీవించి ఉంటారు. ఈ ప్రజలు ఒకే కాలమునకు చెందినవారు కావలసిన అనవసరము లేదు. వివిధ కాలాలలో వివిధ ప్రజా సమూహములు జీవించి అభివృద్ధి చెంది ఉంటారు.

ఈ జాతుల యొక్క పట్టికలో వారు స్థిరపడిన భౌగోళిక ప్రాంతాలపై ఉద్ఘాటన ఉంది. ఓడను విడచిన తరువాత, నోవహు యొక్క కుమారులు మరియు వారి కుటుంబాలు దేవుని ప్రణాళిక (9:1) ప్రకారముగా “భూమిని నింపడం” ప్రారంభించారు, తద్వారా తూర్పు అర్ధగోళమునకు వలస వెళ్ళి ఉంటారు. (ఇటువంటి ఇంకొక వంశావళి జాబితా కొరకు 1 దిన. 1:4-23 చూడండి).

నోవహు యొక్క వంశావళి గ్రంథమునకు పరిచయము (10:1)

¹ఇది నోవహు కుమారుడగు షేము హోము యాపెతును వారి వంశావళి. జలప్రళయము తరువాత వారికి కుమారులు పుట్టిరి.

వచనము 1. క్రితము మనము చూసినట్లుగా, రచయిత ఈ వివరమును నోవహు (యొక్క) వంశావళిని (גִּתְרָה, *toledoth*) తన కుమారులు మరియు జలప్రళయము తరువాత వారికి పుట్టిన కుమారులను గూర్చిన ప్రస్తావనతో ప్రారంభిస్తున్నాడు. ఈ వివరము సాధారణ క్రమమైన షేము, హోము, మరియు యాపెతు అనుదానిని మార్పడమే కాకుండా (10:2, 6, 21 చూడండి), బాబెలు గోపురమును గూర్చిన వివరమును (11:1-9) మధ్యలో పెట్టుట ద్వారా షేము యొక్క వంశావళిలోని రెండు భాగాలను (10:21-31; 11:10-26) వేరుపరుస్తుంది. “ఆకాశమునంటు” శిఖరముగల ఒక గోపురమును కట్టుటకు జనులు పూనుకొనినప్పుడు (11:4) సంభవించిన జాతుల తారుమారులోనే షేము యొక్క సంతానము, అలాగే హోము మరియు యాపెతు సంతానములు కూడా ఉన్నారని ఇది మనకు తెలియజేస్తుంది.

యాపెతు కుమారులు (10:2-5)

²యాపెతు కుమారులు గోమెరు మాగోగు మాదయి యావాను తుబాలు మెషెకు తీరసు అనువారు. ³గోమెరు కుమారులు అప్పునజి రీఫతు తోగర్మా అనువారు. ⁴యావాను కుమారులు ఏలీషా తర్షిషు కిత్తీము దాదోనీము అనువారు. ⁵వీరినుండి సముద్ర తీరమందుండిన జనములు వ్యాపించెను. వారివారి జాతుల ప్రకారము, వారివారి భాషలప్రకారము, వారివారి వంశముల ప్రకారము, ఆ యా దేశములలో వారు వేరైపోయిరి.

వచనము 2. నోవహు కుటుంబమును గూర్చిన వివరము పుట్టుక క్రమము

వివాదాస్పదముగా ఉన్న (10:21పై గల వ్యాఖ్యలను చూడండి) యాపెతు యొక్క వంశముతో మొదలౌతుంది. ఖచ్చితంగా, యాపెతు యొక్క కుటుంబము 9:27లోని నోవహు యొక్క ఆశీర్వాదమును అనుసరించి వృద్ధి చెందింది.

5వ అధ్యాయముపైన చేసిన చర్చలో మనము గుర్తించినట్లుగానే, “7” అనే సంఖ్య మరియు దాని హెచ్చవేతలు అదికాండము యొక్క రచయిత, అలాగే ఇతర బైబిల్ రచయితలకు వంశావళిని గూర్చిన సమాచారమును అందించుటలో చాలా ముఖ్యమైనవిగా ఉన్నాయి. ఇది జాతుల పట్టికలో వాస్తవముగా ఉంది, అందులో మొత్తము డెబ్బది పేరులు ఉన్నాయి (7 x 10). రచయిత మొదటిగా యాపెతు యొక్క ఏడుగురు కుమారులను వ్రాసాడు; కాని, వారి వంశావళిలో నుండి, కేవలము గోమెరు ముగ్గురు మనుమళ్లను మరియు యావాను నలుగురు మనుమళ్లను మాత్రమే ఇక్కడ వేరుపరచి చేర్చాడు. యాపెతు యొక్క ఐదుగురు ఇతర కుమారుల యొక్క పిల్లల పేర్లుగాని మనుమళ్లపేర్లుగాని ఇవ్వలేదు; కాబట్టి, ఈ పట్టికలో ఆయన సంతానము వారు పదునాలుగుకు పరిమితము చేయబడ్డారు (7 కుమారులు + 7 మనుమళ్లు = 14).⁵

యాపెతు యొక్క ప్రథమ కుమారుడు గోమెరు. అష్షూరీయులు గిమిరె (సిమెరియులు) అని పిలచిన ప్రజలను గుర్తించుటకాగాను, ఇతని పేరు యెహెజ్కేలు 38:6లో ఇవ్వబడినది. వారు భారతీయ-బరోసా సంతతికి చెందిన బలము కలిగిన ప్రజలు. వారు క్రీ.పూ. ఎనిమిదవ శతాబ్దంలో కొకాసన్ పర్వతములను స్వాధీనపరచుకొని, ఆ కాలంలో మెసోపొతమియ నుండి పశ్చిమ దిక్కుకు వ్యాపించుచున్న అష్షూరు రాజ్యమునకు ముప్పును కలిగించారు. తుదకు వారు తూర్పు చిన్న ఆసియాలో (కపదొకియ) స్థిరపడ్డారు.

మాగోగును ఎటువంటి నిశ్చయతతో కూడా గుర్తించలేము; కాని ఈ పేరు ఇశ్రాయేలీయులకు ఉత్తరపు శత్రువులైన “మెషెకు” మరియు “తుబాలు” లతో కూడా జతచేయబడింది (యెహెజ్కేలు 38:1-6; 39:1-6). వారి సైన్యము యెహెజ్కేలు 38:6లో ఉన్న “తోగర్మాయు”తో జతచేసి చెప్పబడింది. వారి రాజైన “గోగు” పశ్చిమ ఆసియా మైనర్ లోని ఏజియన్ తీరమునకు ఆనుకుని ఉన్న ప్రాంతమైన లూదియను పరిపాలించాడు (క్రీ. పూ. 685-652). ఆయన గ్రీకులకు గైజేసుగా మరియు అష్షూరీయులకు గగుగా తెలిసినవాడు. కాబట్టి, యాపెతు యొక్క ఈ వంశస్థులు గోమెరు నుండి సంక్రమించిన వారు నివసించిన ప్రాంతమునకు పశ్చిమాన కొంత దూరములో స్థిరపడినట్లుగా స్పష్టమౌతుంది.

తరువాత తెలుపబడిన మాదయిజాతీయ పేరుపొందిన మాదీయుల పేరులో కనబడుతుంది (2 రాజులు 17:6; ఎస్థరు 1:3; యెష. 13:17; యిర్మీయా 25:25; దాని. 8:20; 9:1). వీరు క్రీ.పూ. రెండవ సహస్రాబ్ది ఆఖరు కాలంలో ఇరానియన్ పీఠభూమి దగ్గర స్థిరపడిన మరొక ఇండో-బరోసా ప్రజలు. వీరు క్రీ. పూ. తొమ్మిదవ శతాబ్దమునకు చెందిన అష్షూరు శిలా శాసనాలలో పేర్కొనబడ్డారు. ఈ శిలా

శాకనాలు ఉత్తర ఇరాన్ దేశములో ఉన్న మాదీయుల ఆవాసాలపై షల్మనేసరు III చేసిన దాడులను గూర్చి తెలుపుతున్నాయి.⁶

యావాను అనే పేరు పురాతన గ్రీకు తెగయైన ఐయోనియాలో ముడిపడి ఉంది. ఈ పేరు ప్రథమంగా ఆసియా మైనర్ యొక్క పశ్చిమ తీరమును సూచిస్తుంది, ఐతే తరువాత గొప్ప ఏజియన్ ప్రాంతాన్ని కూడా ఈ పేరు సూచించింది. ఐయోనియా వర్తకులు తూరు నుండి వచ్చిన ఫెనికయులతో (యెహెజ్కేలు 27:2, 13) మరియు మధ్యధరా సముద్ర ప్రాంతమునుండి వచ్చిన వారితో వ్యాపారంలో రాణించారు. దానియేలు ప్రవచనముల సమయానికి, “యావాను” గ్రీకులను గుర్తించే పదముగా (దాని. 8:21; 10:20; 11:2) అయింది. జెకర్యా వారీమీద ప్రవచించాడు (జెకర్యా 9:13).

తుబాలు మరియు **మెషెకు** సాధారణంగా హెబ్రీ లేఖనములలో ఒకరితో ఒకరు కనబడతారు (యెష. 66:19; యెహెజ్కేలు 27:13; 32:26; 38:2, 3; 39:1). ఈ పేరులు ఆసియా మైనర్ మధ్యమాన మరియు తూర్పున ఉన్న నల్ల సముద్రమునకు దక్షిణాన ఉన్న ప్రజలను గూర్చి తెలుపుతుంది. “తుబాలు” తరచుగా అక్కేడియన్ పదమైన *Tabal* అనే పదమునకు మరియు “మెషెకు” *Mushki* అనే పదమునకు దగ్గరగా ఉంటాయి. ఈ ఇద్దరు అష్షూరునకు శత్రువులై ఉన్నారు మరియు వారిని గూర్చి అష్షూరు గ్రంథాలలో లిఖించబడింది.

ఆదికాండము 10:2 మరియు దినవృత్తాంతములు 1:5 మాత్రమే పాత నిబంధనలో **తీరసు** గురించి మాట్లాడుతున్నాయి. కొందరు దీనిని బాల్కన్ ద్వీపకల్పంలో ఉన్న పురాతన త్రేసుకు ముడిపెడతారు. ఈ ద్వీపకల్పం నేటి ఈశాన్య గ్రీసు, దక్షిణ బల్గేరియా, మరియు ఐరోపా టర్కీ ప్రాంతము; అయినను, ఇతరులు ఈ పేరును ఇబలీ దేశంలో క్రీ.పూ. ఎనిమిదవ శతాబ్దము వరకు దృఢంగా స్థిరపడిన ఎట్రుస్కున్లతో కలుపుతారు.

వచనము 3. తరువాత **అష్కునజుతో ఆరంభించబడి గోమెరు కుమారులు** ప్రస్తావించబడ్డారు. యిర్మీయా 51:27లో, బబులోనుపై దాడి చేయుటకు **అష్కునజు**, అరాతాతు, మరియు మిన్నీలను సమకూర్చమని దేవుడు యిర్మీయాను హెచ్చరించుచున్నాడు. “అష్కునజు” అని పిలువబడు ప్రజలు, పురాతన సోవియెట్ యూనియన్ లోని అర్మేనియా ప్రాంతపు ప్రజలైన అష్కుజు (సింటియులు) వారితో సాధారణంగా పోల్చబడతారు. యిర్మీయా ప్రవచనమునకు ఒక శతాబ్దం ముందు, అష్షూరీయులపై యుద్ధము చేసినప్పుడు మిన్నీ వారికి సహచరులుగా వారు అక్కడియా పుస్తకాలలో ప్రస్తావించబడ్డారు.

రీఫతు 1 దినవృత్తాంతములు 1:6లో “రీఫతు”గా (కొన్ని ప్రతులలో) వ్రాయబడింది. ప్రాచీన ప్రతుల ఆధారముగా ఒకటి ఈ పేరులో మొదటి అక్షరము “D” స్థానములో “R”ను బలపరుస్తుంది. హెబ్రీ అక్షరమైన *resh* (ר), *daleth* (ד) అను అక్షరమునకు చాలా దగ్గరగా ఉంటుంది, కాబట్టి ఈ వాక్యమును

అనుకరించేటప్పుడు లేఖకుడు అక్షరమును తప్పుగా చదవడం సమంజసం. “రీఫతు” అను పదము ఏ ఒక్క ప్రాచీన పశ్చిమ ఆసియా ప్రతులలో కూడా లేదు. Josephus ఈ పదమును బితినియాలోని నల్ల సముద్రమునకు దక్షిణ భాగమున జీవించిన పాప్లాగోనీయన్లగా⁷ గుర్తించాడు; కాని ఇట్టి గుర్తింపునకు ఎట్టి ఆధారము ఆయన ఇవ్వలేదు.

తోగర్మా యెహెజ్కేలు 27:13, 14; 38:3-6లోయావాను, మెషెకు, తుబాలు మరియు గోమెరు అనువారితో ముడిపెట్టబడి యున్నారు. ప్రాచీన అష్షూరుల మరియు హిత్తీయుల గ్రంథములు *Tegarama* అని పిలువబడే ఒక పట్టణమును మరియు దాని పరిసరములను గూర్చి ప్రస్తావన చేస్తున్నాయి. ఇది కర్కమీషుకు ఉత్తరాన మరియు ఎగువ హోళీ మరియు యూఫ్రటీసునదుల మధ్య ప్రాంతంలో ఉంది. ఇంకా, గోమెరు నుండి వచ్చిన ప్రజలు ఉన్న భౌగోళిక ప్రాంతమునకు సమీపముగా ఇది ఉంది. కాని దీని గుర్తింపు అనిశ్చితము.

వచనము 4. ఈ పట్టిక **యావాను యొక్క** నలుగురు కుమారులపేరులతో కొనసాగుతుంది. మొదటివాని పేరు **ఏలీషా** (యెహెజ్కేలు 27:7 చూడండి), చాలా మంది ఈ పేరు *Alashiya* లాంటిదే అని భావిస్తుంటారు. ఈ పేరు ప్రాచీన ఐగుప్తులోని టెల్ ఎల్-అమర్నా పలకలలో (ఇవి షుమారుగా క్రీ.పూ. పదిహేనవ శతాబ్దమునకు చెందినవి) ఉన్న కుప్తు దీవికి ఉపయోగించారు.

పాత నిబంధనలో, **తర్షీషు** అనేది మధ్యధరా సముద్రము మీదుగా పశ్చిమాన ప్రయాణం చేస్తే చేరుకొనే ఒక సుదూర ఓడరేవు యొక్క పేరుగా ప్రస్తావించబడింది (యోనా 1:3; 4:2 చూడండి). ఇది ఫెనికయులు ఒక గనుల త్రవ్వకపు క్వారీ మరియు వ్యాపారమును కలిగి ఉన్న (కీర్తనలు 72:10; యెష. 23:1, 6, 10; 66:19; యిర్మీయా 10:9; యెహెజ్కేలు 27:12 చూడండి) స్పెయిన్ లోని టర్జెస్సాస్ అనే పురాతన పట్టణము లాంటిదే అయి ఉండవచ్చు. కొందరు దీనిని వేరు తర్షీషుగా, అంటే సోలోమోను మరియు తరువాతి రాజులు దక్షిణమున ఉన్న ఎసోన్గెబెరు నుండి వ్యాపార లావాదేవీల నిమిత్తం దిగువన ఉన్న అరేబియా మరియు ఆఫ్రికా తీరముల వెంబడి ఎర్ర సముద్రమునకు ఓడలు పంపిన ప్రదేశముగా గుర్తిస్తారు (1 రాజులు 10:22; 22:48; 2 దిన. 9:21; 20:36, 37). ఏది ఏమైనను, మధ్యధరా సముద్రమునకు మీదుగా “తీర ప్రాంతములకు” ఆవల ఉన్న (10:5; “తీర ప్రాంతములు మరియు ద్వీపములు”; NEB) కనాను (తరువాతి ఇశ్రాయేలు) మరియు ఫెనికయ ప్రాంతములు ఇక్కడ మనకు ఉత్తమమైన ఎన్నికగా కనబడుతున్నాయి. ఇది ఎందుకు వాస్తవమంటే ప్రత్యేకంగా ఆదికాండము యొక్క రచయిత యావాను యొక్క సంతానమును గూర్చి, అనగా అధికంగా ఆసియా మైనర్ మరియు బాల్కన్ ద్వీపకల్పము, అలాగే మధ్యధరా మరియు ఏజియన్ సముద్రాల ద్వీపాలలో స్థిరపడిన చాలా మంది యావాను సంతానమును గూర్చి మాట్లాడుతున్నాడు గనుక.

కీత్రిము బహుశా ప్రాచీన ఫెనికయ శిలా శాశనాలలో ప్రస్తావించబడిన కిటియోన్ అనే పట్టణమును దృష్టికి తెస్తుంది. దాని శిథిలాలు కుప్ర ద్వీపములో ఉన్న నేటి పట్టణమైన లర్నాకాలో పడి ఉన్నాయి. అయినను, చాలా కాలము తరువాత ఈ పట్టణము యొక్క పేరు ఆ ప్రాంతము మొత్తానికి వర్తించింది ఎందుకంటే పాత నిబంధనలో ఉన్న దీని ప్రతియొక్క ప్రస్తావన ఒక పట్టణము కంటే కూడా ఆ ప్రదేశాన్ని లేదా ప్రజలను గూర్చి వివరిస్తుంది (సంఖ్య. 24:24; యెష. 23:1; యిర్మీయా 2:10; యెహెజ్కేలు 27:6; దాని. 11:30).

యావాను కుమారుల ప్రస్తావనలో వచ్చే ఆఖరు పేరు దాదోనీము. హెబ్రీ భాషలోని అధిక ప్రతులు ఈ అనువాదాన్నే కలిగి ఉన్నను, సమరయుల పంచకాండము, సెప్టువాజింట్, మరియు సమాంతర వాక్యభాగమైన 1 దినవృత్తాంతములు 1:7 అన్ని కూడా “రాదోనీము” అనే మాటను కలిగి ఉన్నాయి. మరొక సారి, లేఖికుని యొక్క పొరపాటు బహుశా ఇక్కడ హెబ్రీ అక్షరములైన *resh* (ר) మరియు *daleth* (ד)ను, “R” మరియు “D”ను పొరపాటు పడినట్లు తెలుస్తుంది. ఈ విషయంలో, “దాదోనీము” కంటే కూడా “రాదోనీము” అనే పేరును తీసుకోవడం ఉత్తమం; ఇంకా అది సరైనది అయితే, ఈ ప్రాంతము బహుశా ఆసియా మైనర్ తీరమునకు దక్షిణమున మరియు పశ్చిమాన ఉన్న గ్రీకు ద్వీపమైన ర్హోడ్స్ అయి ఉంటుంది. ఒకవేళ “దాదోనీము”ను ఉంచితే, ఈ ప్రాంతము యొక్క స్థానమును గూర్చి మనకు ఖచ్చితమైన జ్ఞానము లేదు.

వచనము 5. ఈ వచనములో ఉన్న వాక్యము 20 మరియు 31 వచనాలలో హోము మరియు పేము కుమారులను గూర్చి చేసిన ముగింపు వ్యాఖ్యలకు దగ్గరగా ఉంది. ఇక్కడ రచయిత 10:32లో పలికిన ముగింపు మాటలను ముందుగానే గ్రహిస్తున్నాడు. ఈ ఆఖరు ఆలోచన కేవలము యావాను కుమారులకు మాత్రమే కాక (10:4) యాపెతు కుమారులకు కూడా (10:2) వర్తించాలి. **వీరినుండి** [యాపెతు సంతానము నుండి] **సముద్ర తీరమందుండిన జనములు వ్యాపించెను** అనే వ్యాఖ్య ఈ ప్రజలు పితరుల కాలములో ఎక్కువ శాతము ఇస్రాకు మరియు యాకోబుల ద్వారా అబ్రాహాము సంతతి వారితో ప్రత్యక్ష సంబంధం నుండి వైదొలిగారని తెలుపుతుంది. ఇంకా, యాపెతు ద్వారా వచ్చిన వారు **వారివారిజాతుల ప్రకారము, వారివారి భాషలప్రకారము, వారివారి వంశముల ప్రకారము, ఆ యా దేశములలో వారు వేరైపోయిరి** అని రచయిత అంటున్నాడు. ఇది స్పష్టంగా 11:1-9లో ఉన్న బాబెలు అనే గోపురము మరియు పట్టణమును గూర్చిన సంఘటన తరువాత వివిధ భాషలుగా వేరైపోయిన ప్రజల కదలికలను గూర్చి మాట్లాడుతుంది.

హాము యొక్క కుమారులు (10:6-20)

⁶హాము కుమారులు కూషు మిస్త్రాయిము పూతు కనాను అనువారు. ⁷కూషు కుమారులు సిబా హవీలా సబ్తా రాయమా సబ్తకా అనువారు. రాయమా కుమారులు షేబ దాదాను అనువారు. ⁸కూషు నిమ్రోదును కనెను. అతడు భూమిమీద పరాక్రమశాలియై యుండుటకు ఆరంభించెను. ⁹అతడు యెహోవాయెదుట పరాక్రమముగల వేటగాడు. కాబట్టి -యెహోవా యెదుట పరాక్రమముగల వేటగాడైన నిమ్రోదువలె అను లోకోక్తికలదు. ¹⁰⁵షినారు దేశములోని బాబెలు ఎరెకు అక్కడు కల్పే అను పట్టణములు అతని రాజ్యమునకు మొదలు. ¹¹ఆ దేశములోనుండి అష్షూరుకు బయలుదేరి వెళ్లి నీనెవెను రహోబోతీరును కాలహును ¹²నీనెవెకును కాలహుకును మధ్యనున్న రెసెనును కట్టించెను; ఇదే ఆ మహా పట్టణము. ¹³మిస్త్రాయిము లూదీయులను అనామీయులను లోహాబీయులను నప్పుహీయు లను ¹⁴పత్రుసీయులను కస్టూహీయులను కష్టోరీయులను కనెను. ఫిలిష్తీయులు కస్టూహీయులలోనుండి వచ్చిన వారు.

¹⁵కనాను తన ప్రథమ కుమారుడగు సీదోనును హేతును యెబూసీయులను అమోరీయులను గిర్గాషీయులను ¹⁶హివీయులను అర్మీయులను సినీయులను ¹⁷అర్వాదీయులను సెమారీయులను హమాతీయులను కనెను. ¹⁸తరువాత కనానీయుల వంశములు వ్యాపించెను. ¹⁹కనానీయుల సరిహద్దు సీదోనునుండి గెరారుకు వెళ్లు మార్గములో గాజా వరకును; సోదోమ గొమ్మెట్టా అద్మా సెబోయిములకు వెళ్లు మార్గములో లాషావరకును ఉన్నది. ²⁰వీరు తమతమ వంశముల ప్రకారము తమతమ భాషల ప్రకారము తమతమ దేశములనుబట్టియు జాతులను బట్టియు హాము కుమారులు.

వచనము 6. హాము యొక్క సంతానము వారు ఇక్కడ పేర్కొనబడ్డారు. హాము కుమారుల యొక్క పట్టిక 10:2లోని యాపెతు కుమారుల పట్టికవలె మొదలౌతుంది, కాని హాము యొక్క సంతానము వారు దక్షిణము నుండి ఉత్తరమునకు స్థిరపడిన భౌగోళిక క్రమములో పేర్కొనబడినట్లుగా కనబడుతుంది.

ఈ జాబితా కూషు అనే కుమారునితో మరియు భౌగోళిక ప్రాంతముతో మొదలౌతుంది, ఇది సంస్కారకంగా LXXను అనుసరించి ఇతియోపీయతో సంబంధించి ఉంది (యెష. 18:1; యిర్మీయా 13:23; యెహెజ్కేలు 29:10; జెఫన్యా 3:10 చూడండి). ప్రాచీన కాలంలో, ఇతియోపీయ అనే ప్రాంతము నేటి సుడాను ఉత్తర భాగములో ఉండేది. సంప్రదాయబద్ధమైన గ్రీకు రచయితలు ఈ స్థలమును నూబియాగా పిలిచారు. “కూషు” అనే పదము ఐగుప్తీయులు ఐగుప్తునకు దక్షిణమున ఉన్న “నైలు నది యొక్క రెండవ మరియు మూడవ పాయలకు మధ్యనున్న” భాగమునకు ఇచ్చిన పేరు.⁸ 10:7-12లో ఉన్న జాతుల

యొక్క పట్టిక అరేబియన్ కూషు మరియు కస్సీతు కూషు (ఇవి పురాతన బబులోను మరియు అష్షూరు పట్టణములను ఏలిన దేశములు) అను రెండు కూషులను గుర్తిస్తుంది; కాబట్టి మునుపటి కూషు స్థావరాలు అరేబియా మరియు మెసోపొతమియలో ఉండి ఉంటాయి, కాని హాము యొక్క తరువాత సంతానము ఎర్ర సముద్రమునకు ఈశాన్య దిశగా ఉన్న ఆఫ్రికా (ఇతియోపియా)కు వలస వచ్చి ఉంటారు.

మిస్రాయిము వాస్తవంగా పాత నిబంధనలో ఐగుప్తు దేశమునకు హెబ్రీ పదము యొక్క లిప్యంతరీకరణ. ఇది రూపములో ద్వంద్వ పదముగా ఉండేది ఎందుకంటే ఐగుప్తు దేశమునకు రెండు భాగములు ఉన్నట్లుగా భావించేవారు: ఎగువ ఐగుప్తు మరియు దిగువ ఐగుప్తు.

పూతు అర్థం చేసుకొనుటకు చాలా కష్టమైన పదము. యిర్మీయా “డాళ్లు పట్టుకొను కూషీయులును పూతీయులును” అని అన్నాడు (యిర్మీయా 46:9), మరియు యెహెజ్కేలు “కూషీయులును పూతీయులును లూదీయులును, అరేబియా (మరియు) లిబియన్లను” అందరిని కలిపి మాట్లాడాడు (యెహెజ్కేలు 30:5). ఈ వాక్యములు పూతును పశ్చిమ అరేబియా లేదా ఈశాన్య ఆఫ్రికా దేశముతో కలుపుతున్నాయి, కనుక మన ప్రస్తుత వాక్య భాగంలో కూడా ఇదే పరిస్థితి అయి ఉంటుంది. ఇంకొక ప్రక్క, యెహెజ్కేలు 38:5 పూతును పారసీక దేశపువారితో మరియు ఇతియోపియాతో (కూషీయులతో) కలిపి పేర్కొంటుంది. పారసీక దేశముతో ఉన్న సంబంధము బహుశా మెసోపొతమియ కూషును గూర్చినదై ఉంటుంది, తద్వారా పూతును అరేబియాలోనో లేక ఆఫ్రికాలోనో కాక ఆ ప్రాంతములోనే ఎక్కడో ఉంచుతుంది.

హాము యొక్క చివరి కుమారుడు **కనాను**, ఈ పేరు లేఖనములలో “కనాను దేశము”గా తెలిసిన భౌగోళిక సంస్థానమును ఆక్రమించిన అనేక తెగల ప్రజలను (యెహెజ్కేలు 16:3) సూచిస్తుంది. ఇది అబ్రాహాము మరియు తన సంతానమునకు వాగ్దానముగా ఇవ్వబడిన దేశము (12:1, 5; 13:7, 15:18-21; 17:8). క్రమేపీ ఇది ఇశ్రాయేలీయులచే స్వాధీనము చేసుకొనబడి ఇశ్రాయేలీయుల దేశముగా అయినది (తరువాత “పాలస్తీనా”గా పిలువబడింది).

వచనము 7. కూషు యొక్క కుమారులు సెబా (కీర్తనలు 72:10; యెష. 43:3; 45:14 చూడండి), **హవీలా**, **సబ్తా**, **రాయమా** (యెహెజ్కేలు 27:22 చూడండి), మరియు **సబ్తకా**. ఈ మనుష్యులను గురించి వారు ఈ సందర్భంలో ఆఫ్రికా మరియు అరేబియన్ ప్రజలు మరియు/లేదా ప్రాంతములతో చేర్చబడినవారు అని తప్పితే దరిదాపుగా ఏమీ తెలియదు.

రామా యొక్క కుమారులలో మొదటి వాడు **సెబా**. ఒక ప్రాచీన శిలా శాసనము నేటి కాలముందు యెమెన్ గా పిలువబడే నైరుతి అరేబియాలో ఉన్న ఒక పట్టణపు పేరును ప్రస్తావిస్తుంది. ఈ ప్రాంతమే సెబా దేశపు రాజుచే

పరిపాలించబడిన రాజ్యమునకు మామూలు ప్రదేశంగా బహుశా ఉండేది, ఎందుకంటే అక్కడ ఏలుబడి చేసిన రాణులు బంగారము, సాంబ్రాణి, బోళము, సంబారము, మరియు సుగంధ ద్రవ్యాలలో విస్తారమైన వ్యాపారము చేసినవారిగా అష్టూరు నివేదికలు తెలియజేస్తున్నాయి (1 రాజులు 10:1, 2, 10; యెష. 60:6; యిర్మీయా 6:20; యెహెజ్కేలు 27:22).

అదేవిధంగా, దాదాను అనునది ఉత్తర అరేబియా అంతటిలో బిదారు వర్తకమునకు ప్రాముఖ్యమైన కేంద్రము (యెష. 21:13; యెహెజ్కేలు 27:15). ఇది ఎడోము భూభాగమునకు దగ్గరగా ఉండేది (యిర్మీయా 49:8; యెహెజ్కేలు 25:13), మరియు అందలి వర్తకులు తూరు అనే ఓడరేవు పట్టణముతో లాభదాయకమైన వ్యాపారమును సాగించారు (యెహెజ్కేలు 27:15). వీరి వర్తకులు వస్తువులను మధ్యధారా సముద్రము మీదగా సుదూర ఓడరేవులకు తరలించేవారు.

ఇక్కడ ఒక ప్రశ్న తలెత్తుతుంది, ఎందుకంటే ఆదికాండము 10:6, 7 వచనములు సెబా మరియు దాదానులను హాము సంతానముగా చూపుతుండగా, ఆదికాండము 25:3 మరియు 1 దినవృత్తాంతములు 1:32 మాత్రము సెబా మరియు దాదానులను పేము నుండి వచ్చిన అబ్రాహాము మరియు కెతూరాకు మనుమళ్ళగా పేర్కొంటున్నాయి (11:10-26). నోవహు యొక్క ఇద్దరు కుమారుల సంతానములో ఉన్న ఒకే విధమైన పేరులు పొరపాటు చేయబడిన నకలుగా కొంతమంది భావించారు; అయినను, పేరులను పునరావృతము చేయడం అనునది ఒకరికొకరు బాగా సమీపస్తులైన వేరు వేరు ప్రజల మధ్య ఏమీ అసాధారణమైన ప్రక్రియ కాదు.⁹

వచనము 8. తరువాత వచ్చే ఒక చిన్న కథనము ఇప్పటివరకు ఉన్న ఈ వంశావళి శైలికి కొంచెం భిన్నంగా కనబడుతుంది. కూషు యొక్క ఐదుగురు కుమారులు మరియు ఇద్దరు మనుమళ్ళు ఇప్పటికే పేర్కొనబడ్డారు, కాని ఇప్పుడు రచయిత కూషు యొక్క ఆరవ కుమారుని పరిచయం చేయుటకు వెనుకకు వెళ్ళాడు, ఆయన పేరే **నిమ్రోదు**. ముందు తెలిపినట్లుగా, ఒక వ్యక్తికి **తండ్రి అయిన** లేదా “నకు కుమారుడు” అనబడే వ్యక్తి ఎల్లప్పుడూ సమీప తల్లిదండ్రు/బిడ్డ అనే బంధమును కలిగియుండడు; కొన్నిసార్లు పేర్కొనబడిన వ్యక్తి “కుమారుని”కి (లేదా సంతానమునకు) ఒక పితరుడు-అంటే చాలా తరములు అంతరముతో ఉండిన పితరుడు-అని కూడా తెలుపుతుంది. “నిమ్రోదు” విషయములో ఇదే నిజమైయుంటుంది.

నిమ్రోదు **భూమిమీద పరాక్రమశాలియైన** (גִּבּוֹר, *gibbor*) వాడిగా లేదా “బలమైన యోధుడు” (NIV; NRSV)గా వివరించబడ్డాడు. బహుశా ఇక్కడ రచయిత 6:4, 5, 11 వచనములలో తెలుపబడిన, తమ చెడుతనము ద్వారా జలప్రళయమునకు కారకులైన “శూరుల”తో వీరిని ముడిపెడుతున్నట్లుగా ఉంది.

మొత్తానికి, *gibbor* అనే పదము ఆదికాండములో కేవలము ఈ రెండు సందర్భాలలో మాత్రమే వస్తుంది. నిమ్రోదును రచయిత అనేకమైన ప్రజల మీద వినాశనమును ప్రకటించిన ప్రాచీన పశ్చిమ ఆసియా రాజులకు నమూనాగా సమర్పించి ఉంటాడు.

వచనము 9. నిమ్రోదు ఇంకా యెహోవా యెదుట పరాక్రమముగల వేటగాడిగా తెలుపబడ్డాడు. ఆయనను అష్షూరు, బబులోను, లేదా ఐగుప్తు దేశపు ప్రాచీన దేవుళ్లు లేదా నాయకులతో గుర్తించడానికి చాలా ప్రయత్నాలు జరిగాయి, కాని అట్టి ఊహాగానాలు కేవలము నిరాధారమైనవే. అయినప్పటికీ, ప్రాచీన పశ్చిమ ఆసియా రాజులు క్రూర మృగములను చంపుటలోగల తమ పరాక్రమమును వేటలలో చూపెడివారని చెప్పబడింది. వారి పరిపాలను ఎదిరించు ఎటువంటి శత్రువునైన వారు ఓడించుటకు ధైర్యము మరియు సామర్థ్యము ఉన్నదని చెప్పుటకు క్రూర మృగాలను నాశనం చేయడం అనేది వారికి ఒక రుజువుగా ఉండేది. ఇంకా, “యెహోవా ఎదుట” అని వేటలో నిమ్రోదును గూర్చి చెప్పడం నిమ్రోదు యొక్క సామర్థ్యమును రచయిత దేవుని వలన కలిగినదిగా చెప్పన్నాడని తెలుసుకోవాలి. చరిత్రలో నిమ్రోదు కాని లేదా ఇతర రాజులు కాని చేసిన ప్రతి దానికి దేవుడు సమ్మతిని ఇచ్చాడని ఇది చెప్పడం లేదు కాని, వారికి పరిపాలించుటకు ఏమైతే శక్తి ఉన్నదో అది దేవుని నుండి వచ్చిన ఒక వరముగా మనకు గుర్తు చేస్తుంది. బైబిల్ మొత్తములో, తన ప్రణాళికలను నెరవేర్చుటకు యెహోవా రాజులను లేపాడు, ఇదియుగాక వారికి ఇవ్వబడిన నాయకత్వపు వరములను వారు నిరుపయోగపరచుకున్నప్పుడు దేవుడు వారినే బాధ్యులుగా ఎంచాడు.¹⁰

వచనము 10. నిమ్రోదు యొక్క రాజ్యములోని ప్రాముఖ్య పట్టణములు **షీనారు దేశములో** ఉన్నవి. షీనారు అనునది దక్షిణ మెసోపొతమియలోని ప్రాచీన సుమేరు (లేదా బబులోను)నకు బైబిల్ ఇచ్చిన పదము.

మొదట పేర్కొనబడిన పట్టణము **బాబెలు** (“బబులోను”; NIV), నేడు యూఫ్రటీసు నదికి దక్షిణాన ఉన్న బాగ్దాద్కు షుమారు యాభై మైళ్ల దూరంలో ఉంది. ఈ జాబితాలో బాబెలునకు ప్రాధాన్యత ఉంది, ఎందుకంటే 11:1-9లోని బాబెలు గోపురము యొక్క కథను ఇది ముందుగానే గ్రహిస్తుంది.¹¹

ఎరెకు (నేటి కాలపు వార్క) సుమేరియన్లకు ప్రముఖ పట్టణమైన ఉరు (లేదా ఉరుగ్) మరియు బబులోనియులకు ఉరుక్. ఇది బాగ్దాద్ కు ఆగ్నేయ దిశగా 150 మైళ్ల దూరంలో ఉంది.

అక్కదు అగేడ్ వలే ఒకేవిధమైనదిగా భావిస్తారు, కాని ఈ పట్టణము యొక్క సరాసరి స్థలమును ఇంకా కనుగొనలేదు. అక్కదు తన పేరును ప్రాచీన అక్కెడియన్ భాషకు ఇచ్చి క్రీ.పూ. 2350లో ఉత్తర మెసోపొతమియలో బలమైన సెమిటిక్ రాజవంశమును స్థాపించిన సార్గోను I నకు కేంద్ర ప్రాంతముగా

ఉపయోగపడింది.

కల్నే యొక్క గుర్తింపు చాలా కష్టమైనప్పటికీ, ఇదే పేరుగల ఒక పట్టణము ఆమోసు 6:2లో పేర్కొనబడింది. ఇక్కడ ప్రవక్త ఆలోచనలో రెండు పట్టణములు ఉన్నాయి అని భావించబడింది ఎందుకంటే ఈ ప్రవక్త అష్షూరు వారిచేత స్వాధీనపరచుకొనబడిన ఉత్తర సిరియా పట్టణములను గూర్చి మాట్లాడుతుంటే, ఆదికాండములోని కథనము సుమేరు మరియు దక్షిణ బబులోను ప్రాంతములలో ఉన్న పట్టణములను గూర్చి మాట్లాడుతుంది. ఈనాటికి కూడా, ఈ రెంటిలో ఏ ప్రదేశంలో కూడా ఈ పేరుతో పిలువబడే పట్టణము కనుగొనబడలేదు.

వచనములు 11, 12. మీనారు దేశము నుండి నిమ్రోదు అష్షూరుకు (717 BC, Ashshur) బయలుదేరి వెళ్ళను. హెబ్రీ పదమైన "అష్షూరు" అష్షూరు దేశమును గాని లేదా కొంతకాలము పాటు రాజధానిగా ఉన్న అష్షూరు అనే పట్టణమును గాని సూచించవచ్చు. ఇక్కడ అష్షూరులో నిమ్రోదు కొన్ని ముఖ్యమైన పట్టణములను నిర్మించినట్లుగా చెప్పబడింది, ఇదే ఆలోచన మీకా అష్షూరును "నిమ్రోదు దేశముగా" (మీకా 5:6) చెప్పిన మాటలో ప్రతిబింబించింది. దక్షిణాది ఉన్న సుమేరియన్ సంస్కృతి నుండి ఉత్తరాన ఉన్న మెసోపొతమియ ప్రాంతమునకు నిమ్రోదు యొక్క సంతానము భౌగోళికముగా వ్యాపించడం ప్రాచీన కాలము నుండి మనకున్న శరాకార లిపిలోని సమాచారమునకు అనుగుణంగా ఉంది.

నిమ్రోదు ఉత్తర భాగాన ఉన్న ట్రిగ్రిస్-యూఫ్రటీసు లోయలోని "అష్షూరునకు బయలుదేరి వెళ్ళి" తన ప్రాముఖ్యమైన పట్టణములను నిర్మించాడు. మొదటిగా పేర్కొనబడిన నీనెవె పట్టణము ట్రిగ్రిసు నదికి తూర్పు దిక్కున నిర్మించబడింది. నేటి మోసుల్ ఈ నదికి నేరుగా ఆవల ఉన్న పశ్చిమ భాగాన ఉంది. క్రీ.పూ. ఎనిమిదవ మరియు ఏడవ శతాబ్దము వరకు, అనగా క్రీ.పూ. 612లో బబులోను మరియు మాదీయుల సంయుక్త బలగములచేత పూర్తిగా నాశనము చేయబడడానికి ముందు వరకు, నీనెవె పట్టణము అష్షూరు రాజ్యానికి ఒక గొప్ప రాజధాని పట్టణము.

రహోబోతీరు ఒక పట్టణము యొక్క పేరు అయ్యుండ వచ్చు, కాని కొంతమంది భాషా పండితులు దీనిని "పట్టణములో విశాలమైన (తెరువబడిన) ప్రదేశాలు (ప్లాజాలు)" అని అనువదించాలని భావిస్తారు. ఇది నీనెవెలోని విశాలమైన ప్రజా ప్రాంగణములను సూచిస్తుంది.¹²

12వ వచనము ప్రకారము రెసెను నీనెవె మరియు కాలహునకు మధ్యన ఉన్నది. ఈ సమాచారము మనకు ఉన్నప్పటికీ, నేటికి కూడా ఈ స్థలము తెలియకుండానే ఉంది.

ఆధునిక నిమ్రోదు అయిన కాలహు కూడా అష్షూరు రాజధాని పట్టణాలలో ఒకటి. ట్రిగ్రిసు మరియు జబ్ నదులు కలిసే చోట ఇది స్థాపించబడింది. 12వ వచనము ఆఖరు భాగములో హెబ్రీ పదముల సహజ క్రమము నీనెవెను కాకుండా

కాలహునే గొప్ప పట్టణముగా సూచిస్తుంది. “కాలహు” అనే పదము “గొప్ప పట్టణము” అనే పదసమూహమునకు సరాసరి పూర్వగామి అయినప్పటికీ, నీనెవేనే పూర్వగామిగా ఉండుటకు ఉద్దేశించబడింది అనడం సాధ్యం, ఎందుకంటే యోనా 1:2; 3:3; 4:11లో కూడా ఇదే భావము అన్వయించబడింది. ఎట్లైనను, కాలహు పూర్వకాలములో, అంటే ఆదికాండము యొక్క రచయిత వ్రాసిన కాలములో, ఇట్టి పదములచే వివరించబడి ఉంటుంది. ఎందుకంటే క్రీ.పూ. ఎనిమిదవ శతాబ్దము వరకు కూడా నీనెవె అంత గొప్ప ఎత్తుకు ఎదగలేదు.¹³

వచనములు 13, 14. ఈ వచనములలో పొందుపరచబడిన పేరులు అన్ని కూడా హెబ్రీ భాషలో బహువచనములను సూచించే ముగింపుతో *im* (-im) ముగుస్తున్నాయి. అంటే ఇక్కడ రచయిత వ్యక్తులను గూర్చి కాక **మిస్త్రాయిము** లేదా ఐగుప్తులో స్థిరపడిన వారినుండి ఉద్భవించిన ప్రజా సమూహాలను గూర్చి మాట్లాడుతున్నాడని తెలుస్తుంది. వీరిలో ప్రథములు లూదీయులు; వీరు ఆసియా మైనర్లో స్థిరపడిన సమూహాలతో జతచేయబడినవారు (యెష. 66:19),¹⁴ అలాగే కొందరు ఆఫ్రీకా ప్రజలు (కూషు మరియు పూతు; యిర్మీయా 46:9; యెహెజ్కేలు 30:5). వారిని గురించి ఖచ్చితమైన గుర్తింపు ఏమి చేయలేము. **అనామీయులను** గూర్చి కొంతమంది ఉత్తర ఆఫ్రీకాలో నైలు నది డెల్టా ప్రాంతమునకు పశ్చిమాన ఉన్న కురేను అని భావించినప్పటికీ, దీని విషయములో కూడా లూదీయులను గూర్చిన నిర్ధారణే వర్తిస్తుంది. **లోహబీయులు** అనే పదము “లూబీయులు” అను పదమునకు వేరు అక్షరక్రమముగా ఉంది. ఇది లిబియన్ అరణ్య తెగలను, అలాగే ఉత్తర ఆఫ్రీకా తెగలను కూడా సూచిస్తుంది. మరలా, ఇది ఖచ్చితమైనదని కూడా మనకు నమ్మకము లేదు. **నఫ్తుహీయులు** కూడా ఇలానే తెలియనివారిగానే ఉన్నారు, కాని బహుశా వారిని దిగువ (ఉత్తర) ఐగుప్తులో ఉన్న నైలు డెల్టా ప్రాంతమునకు చెందినవారిగా గుర్తించాలి.¹⁵

ఇతర వాక్యభాగాల ప్రకారము **పత్రుసీయులు** ఎగువ (దక్షిణ) ఐగుప్తులో జీవించారు (యెష. 11:11; యిర్మీయా 44:1, 15; యెహెజ్కేలు 29:14; 30:14). కస్టూహీయులను గూర్చిన సమాచారలోపము వారిని మధ్యధరా ప్రాంతములో ఉన్న ప్రజల సమూహముతో గుర్తించడానికి గాను కొన్ని ఊహగానాలకే దారితీస్తుంది. నిజమైన ప్రశ్న ఒకటి తరువాత మాట నుండి వస్తుంది: ఫిలిష్తీయులు కస్టూహీయులలో నుండివచ్చినవారు. ఈ పదములు ఇక్కడ చెందినవిగా లేవు; కొందరు ఈ పదములను కప్టోరీయుల (క్రేతీయులు) తరువాత పెట్టాలని భావిస్తున్నారు ఎందుకంటే ఫిలిష్తీయులు కప్టోరు నుండి వచ్చినవారిగా చెప్పబడ్డారు (యిర్మీయా 47:4; ఆమోసు 9:7). కస్టూహీయులు మరియు కప్టోరీయులతో ఫిలిష్తీయుల అనుబంధాన్ని ఎలా వివరించాలి?

ఒక అవకాశం ఏమంటే ఫిలిష్తీయులు మరియు కస్టూహీయులు పురాతనకాల సమయములో చాలా దగ్గర అనుబంధం కలిగి ఉన్నారు. వందల సంవత్సరాల

తరువాత, ఐగుప్తులో పుట్టిన కన్యాహీయులలో చాలా మంది (ఇంకను “ఫిలిష్తీయులు”గా పిలువబడలేదు) క్రేతు ద్వీపమునకు వలస వెళ్ళి అది వారి సొంత ప్రాంతము అయ్యేంతవరకు అక్కడే ఉండి ఉంటారు. తరువాత, ప్రవక్తలు కష్టోరు (క్రేతు)ను గూర్చి కనాను దేశమును స్వాధీనపరచుకొనుటకు వచ్చిన ఫిలిష్తీయులకు నెలవుగా పరిగణించినప్పుడు, వారు ఫిలిష్తీయుల వాస్తవ పుట్టుక ప్రాంతమును (ఐగుప్తును) కంటే కూడా ద్వితీయ స్థిరావాసాలను గూర్చియేమాట్లాడుతూ ఉండవచ్చు.

ఇంకొక ఆలోచన ఏమంటే ఆదికాండములో ఉన్న ఫిలిష్తీయులును, మరియు క్రీ.పూ. పదమూడవ శతాబ్దము తరువాతి భాగములో పాలస్తీనా దేశమును దండెత్తి దావీదు తమను లోబరచుకొనేవరకు ఇశ్రాయేలీయులను అగణాట్లు పాలుచేసిన (2 సమూ. 8:11, 12) ఫిలిష్తీయులును, రెండు వేరువేరు జాతిపరమైన గుంపులుగా ఉన్నారు.

వచనము 15. హాము యొక్క నాలుగవ కుమారుడు **కనాను**, మరియు **అతని ప్రథమ కుమారుడు సిదోను**. 10:19లో ఇదే సందర్భంలో “సిదోను” అనే పదము ఒక స్థలం పేరులా కూడా ఉపయోగించబడింది. బైబిల్ చరిత్ర ఆరంభంలో, “సిదోను” అనే పేరు ఫెనికీయుల ప్రముఖ పట్టణముతో జతచేయబడింది, మరియు అది యెహోషువ 19:28లో “పెద్ద సిదోను”గా చెప్పబడింది. ఈ నివేదికలో తూరు అనే పేరు లేకపోవడము ఈ వంశావళి కథనమునకు రెండవ సహస్రాబ్ది కాలమును సూచిస్తుంది, ఎందుకంటే తూరు పట్టణము క్రీ.పూ. 1000 వరకు, అంటే దావీదుకు సమకాలీకుడైన హీరాము I కాలము వరకు కూడా సిదోను పట్టణమును అధిగమించలేదు.

తరువాత పేర్కెన హేతును “హిత్తీయులు”గా NIVలో అనువదించారు, కాని NEB అనువాదం మాత్రం ఈ రెండవ పేరును ప్రత్యమ్నాయ భాషాంతరముగా ఇస్తుంది. అచ్చులు లేకుండా “Hethite” మరియు “Hittite” బైబిల్ ప్రతులలో ఒకేలాగా ఉంటాయి. ఈ ప్రజలకు పూర్వపు అనతోలియా హిత్తీయులతో కొంచెం సంబంధాలు ఉండి ఉంటాయి, లేదా బహుశా కనానీయులలో హిత్తీయులు అనబడే ఒక ఉపతెగ ఉండి ఉంటుంది (23:10 చూడండి).¹⁶

వచనము 16. యెబూసీయులు అను పదము యెరూషలేము మరియు చుట్టుప్రక్కల ప్రాంతాలలో ఉన్న పూర్వ-ఇశ్రాయేలీ ప్రజల యొక్క పేరు (యెహో. 15:8, 63; 18:28; 2 సమూ. 5:6, 8). వారికి నాన్-సెమిటిక్ పేరులు ఉండినవి, కాని వారి జాతియొక్క ఆవిర్భవము నిర్దేశించబడలేనిది. “యెబూసు” (עֲבֻס, *Yebus*)— అంటే “యెరూషలేము” అను పేరునకు సంక్షిప్త రూపము (న్యాయాది. 19:10, 11)— బహుశా అమోరీయుల పదమైన *Yabusum*నకు చెంది ఉంటుంది. ఇది యెరూషలేము పితరులలోని కొందరు అమోరీయుల నుండి వచ్చినవారని యెహెజ్కేలు చేసిన ప్రకటనకు అనుగుణ్యంగా ఉంది (యెహెజ్కేలు 16:3).¹⁷ బైబిల్

గ్రంథములో ఉన్న “అరొనా” (2 సమూ. 24:16-24) మరియు “ఒర్నా” (1 దిన. 21:15-28; 2 దిన. 3:1) వంటి యెబూసీయుల పేరులు బహుశా హురియన్ల వారసత్వంనకు చెంది ఉంటాయి.¹⁸ ప్రాచీన హురియన్లు అర్మేనియా ప్రాంతమునుండి వచ్చి క్రీ.పూ. 2500 నుండి 1000 మధ్య ప్రాచీన పశ్చిమ ఆసియా అంతటా వ్యాపించారు. వారు శక్తిగల మితన్ని సామ్రాజ్యమును స్థాపించారు, హోరానును వారి ఆర్థిక మరియు రాజకీయ జీవితమునకు కేంద్రము చేసుకున్నారు.¹⁹

ఈ జాబితాలో ఉన్న నాలుగవ పేరు **అమోరీయులు** పాత అక్కేడియన్ మూలాలలో *Amurru* గా ఉంది, దీని అర్థము “పశ్చిమము.” అమోరీయులు మెసోపొతమియలోని అమోరు వంశముల దృష్టిలో నిజంగానే పశ్చిమములో జన్మించిన పాశ్చాత్యులు: అంటే బబులోను, మారి, మరియు అష్షూరులో జన్మించినవారు. సిరియా, ఫెనీకయ మరియు కనానులో ఉన్న అమోరీయులు ప్రాచీన కనానుకు చెందిన పశ్చిమ-సెమిటిక్ భాషను మాట్లాడేవారు. బైబిల్ అమోరీయులు అనే పదమును కనీసం రెండు విధాలలో ప్రయోగిస్తుంది: (1) ఇది కనాను దేశములో ఇశ్రాయేలీయులు రాకమునుపు ఉన్న నివాసులను సూచిస్తుంది (యెహో. 10:5), అలానే యోర్దాను నదికి తూర్పున ఉన్న వారిని కూడా (ద్వితీ. 3:8); మరియు (2) మధ్యధరా సముద్రమునకు తీర ప్రాంతము వెంబడి ఉన్న పట్టణములలో నివసించిన కనానీయులతో పోలిస్తే (యెహో. 11:3) కొండ ప్రాంతము మధ్యలో జీవించిన ప్రజలను కూడా ఇది గుర్తిస్తుంది.²⁰

ఇశ్రాయేలీయులు వారి దేశాన్ని స్వాధీనపరచుకొన్నప్పుడు ఆ ప్రాంతములో ఆక్రమించుకొని ఉన్న మరొక కనానీయుల జాతివారు **గిర్గాషీయులు** [లు] (15:21; ద్వితీ. 7:1; యెహో. 3:10; 24:11). ఈ జనాంగమును గూర్చి మనకు దరిదాపుగా ఏమియు తెలియదు, కాని (ఉత్తర సిరియలోని) రాస్ షమ్రు యుగారిటిక్ మూల గ్రంథాలలో లిఖించబడిన రెండు వ్యక్తిగత పేర్లు “గిర్గాషీయుడు” అను ఇలాంటి అక్షరక్రమముకు సమాంతరముగా ఉన్నాయి, కావున ఈ పేరు దీని నుండి వచ్చి ఉంటుంది. ఇంకా, కొందరు దీనిని గదరేనీయుల; గెరాసీనుల, లేదా గెరసీనీయుల ప్రాంతమును (మత్తయి 8:28; మార్కు 5:1; లూకా 8:26, 37)²¹-అంటే యేసు దయ్యములు పట్టిన వాడిని బాగుచేసిన చోటు-ప్రాచీన కాలంలో గిర్గాషీయులు ఆక్రమించినట్లుగా గుర్తిస్తారు. ఎట్లనను, ఇశ్రాయేలీయులు గిర్గాషీయులను యోర్దాను నదికి పశ్చిమాన ఎదుర్కొని ఉంటారు, అయితే యేసు తన ఆశ్చర్య కార్యములను యోర్దాను నదికి తూర్పు దిక్కున చేసాడు.

వచనము 17. హివీయులు [లు] చాలా వాక్యాలలో ప్రస్తావించబడ్డారు, కాని వారిని గూర్చి మనకు చాలా తక్కువ పటిష్టమైన సమాచారము ఉంది. కొందరు “Hivite” అనేది “Horite” అనే పదమునకు మారు అక్షరక్రమము అని అంటుంటారు.²² హివీయులు లేబానోను మరియు సిరియా ప్రాంతంలో ఉండి

ఉంటారు (యెహో. 11:3; న్యాయాది. 3:3), కాని వారిలో కొందరు దక్షిణ కనానులో పెకెము మరియు గిబ్యోనులో ప్రస్తావించబడ్డారు (33:18; 34:2; యెహో. 9:3, 7). అర్మీయులు ఫెనికయ తీరపు సరిహద్దులో ఉన్న లోబానోనుకు ఈశాన్య దిక్కున పండ్రెండు మైళ్ల దూరంలో ఉన్న ట్రిపోలి దగ్గర జీవించారు. నేడు ఈ ప్రదేశము టల్ అర్కాగా పిలువబడుతుంది; దాని పురావస్తు శిథిలాలు ఆదిమ కాంస్య యుగానికి చెందినవిగా ఉన్నాయి. సిన్యుల గోత్రము మరొక ఉత్తర కనాను జాతివారు, వీరిని కొందరు ఉత్తర ఫెనికయలో ఉన్న సీయాను పట్టణముతో ముడిపెడుతుంటారు.

వచనము 18. అర్వాదీయుల ప్రజలు ప్రాచీన పశ్చిమ ఆసియా గ్రంథాలలో బాగానే చెప్పబడ్డారు. వారి ఆధునిక పట్టణము రియాద్, మధ్యధరా తీరమునకు రెండుమైళ్ల దూరంలో ఉన్న ద్వీపము దగ్గర, ట్రిపోలికి ఉత్తరాన షుమారు ముప్పై ఐదు మైళ్ల దూరంలో ఉంది. యెహెజ్కేలు 27:8, 11 వచనములు ఈ అర్వాదీయులను తూరు ఓడలలో నావికులుగాను, తూరు సైన్యములో సేవించిన సైనికులుగాను తెలుపుతుంది. తరువాత పేరు, **సెమారీయులు** (עַמְרִי, *Ts^omari*) ప్రాచీన ఐగుప్తు మరియు అష్షూరు గ్రంథాలలో కనుగొనబడింది. ఇది ట్రిపోలి మరియు అర్వాదు మధ్యన సీరియా యొక్క మధ్యధరా తీరమున ఉన్న నేటి సున్ను గ్రాముముతో ముడిపెట్టబడింది. **హమాతీయులు** (חַמְצִי, *Hamathi*) (ఇప్పుడు హామా) పట్టణములో నివాసము చేసుకున్నారు. ఇది ఒరోంటీస్ నది మీదన ఉత్తర సీరియాలో, పాత నిబంధన కాలములో కనాను మరియు ఇశ్రాయేలు దేశాలకు ఉత్తరమున సరిహద్దుగా ఉన్న ప్రాంతంలో ఉంది (సంఖ్య. 34:8; 1 రాజులు 8:65; 2 రాజులు 14:25; ఆమోసు 6:2, 14).

10:15-18లో పేర్కొనబడిన **కుటుంబముల నుండి కనానీయుల** (ప్రజల) **వంశములు వ్యాపించెను**. “వ్యాపించెను” (פָּצַח, *puts*) అనే పదమునకు ఇక్కడ ప్రయోగించబడిన మూల పదము 11:4, 8లో “చెదిరిపోయెను” అని అనువదించబడింది. 10:10లో “బాబెలు”ను పేర్కొన్నట్లుగానే, “వ్యాపించెను” అనే పదము 11వ అధ్యాయములో ఉన్న బాబెలు గోపురమును గూర్చిన కథనమును ముందుగానే గ్రహిస్తుంది, అక్కడ మనం చదువుతాము, దేవుడు “అక్కడ నుండి భూమియందంత టవారిని [ప్రజలను] చెదరగొట్టెను” అని (11:8).

వచనము 19. సారాంశపు వాక్యములో, రచయిత **కనానీయుల** సరిహద్దులను వివరిస్తూ ఉత్తరాన **సిదోను**నుండి వ్యాపించి దక్షిణాన గెరారుకు వెళ్లు మార్గములో వెళ్ళి దక్షిణ సరిహద్దును గాజా వరకును అనే పదసమూహముతో వివరిస్తున్నాడు. గాజా ప్రాంతము కనాను వరకు ఉన్న మధ్యధరా తీర మార్గములో, ఐగుప్తును సారవంతమైన నెలవంకతోను మరియు గొప్ప మెనిపోతమియనాగరికతలతో కలిపే దారిలో ఉంది. ఆగ్నేయ సరిహద్దు రేఖ దక్షిణ మృత సముద్ర ప్రాంతము నుండి **సోదోమ గొమ్మెజ్జా అద్దా సిబో యిములకు వెళ్లు మార్గములో లాషావరకును ఉన్నది**. 14:2, 3 ప్రకారముగా, మొదటి నాలుగు

పట్టణములు “ఉప్పుసముద్రమైనసిద్ధీములలోయలో” ఉన్నవి. వారి చెడుతనమును బట్టి అవి దేవునిచే నాశనము చేయబడ్డాయి (19:24, 25, 28, 29; ద్వితీ. 29:22-26; యెష. 1:9, 10; 3:9; హోషెయా 11:8; ఆమోసు 4:11 చూడండి). ఈ ప్రాచీన పట్టణముల యొక్క స్థానములను ఏ ఒక్క పురావస్తుశాఖ ఆధారాలు పరిశీలించలేదు. ఆఖరుగా పేర్కొనబడిన పట్టణము “లాషా,” బైబిల్లో దీనికి ఉన్న ఒకే ప్రస్తావన ఇది.

వచనము 20. ఈ భాగమునకు తన ముగింపులో రచయిత వీరు తమతమ వంశముల ప్రకారము తమతమభాషల ప్రకార ముతమత మదేశములను బట్టియు జాతులను బట్టియు హోముకు మారులు అని పునరుద్ఘాటించాడు. ఈ జాతుల పట్టికలో సంతానముల యొక్క రెండవ జాబితా ముగింపు (10:5, 31 చూడండి) యాపెతు కుటుంబమును గూర్చిన జాబితాకు కొంచెం వ్యత్యాసంగా ఉంటుంది (10:5). యాపెతీయుల యొక్క “జాతుల ... భాషల ... వంశముల” అనే క్రమము హోము యొక్క సంతానము విషయములో కొంచెం వెనుక ముందైంది.

షేము కుమారులు (10:21-31)

²¹మరియు ఏబెరు యొక్క కుమారులందరికి పితరుడును; పెద్దవాడయిన యాపెతు సహోదరుడునగు షేముకు కూడ సంతానము పుట్టెను. ²²షేము కుమారులు ఏలాము అష్షూరు అర్పక్షదు లూదు అరామను వారు. ²³అరాము కుమారులు ఊజు హూలు గెతెరు మాషనువారు. ²⁴అర్పక్షదు షేలహును కనెను. షేలహు ఏబెరును కనెను. ²⁵ఏబెరుకు ఇద్దరు కుమారులు పుట్టిరి. వారిలో ఒకనిపేరు ఏలెగు, ఏలయనగా అతని దినములలో భూమి దేశములుగా విభాగింపబడెను. అతని సహోదరుని పేరు యొక్తాను. ²⁶యొక్తాను అల్మోదాదును షేలపును హసర్మావెతును యెరహును ²⁷హదోరమును ఊజాలును దిక్లాను ²⁸ఓబాలును అబీమాయెలును షేబను ²⁹ఓఫీరును హవీలాను యోబాబును కనెను. వీరందరు యొక్తాను కుమారులు. ³⁰మేషానుండి సపారాకు వెళ్లు మార్గములోని తూర్పు కొండలు వారి నివాసస్థలము. ³¹వీరు తమతమ వంశముల ప్రకారము తమతమ భాషలప్రకారము తమతమ దేశములను బట్టియు తమతమ జాతులనుబట్టియు షేము కుమారులు.

వచనము 21. షేము యొక్క వంశావళి నోవహు వంశావళుల ప్రస్తావనలో ఆఖరుగా ఇవ్వబడింది ఎందుకంటే తన కుటుంబము యొక్క ఈ శాఖ వేదాంతశాస్త్ర పరంగా ఇతరుల కంటే కూడా ప్రాముఖ్యమైనది. దీనిలోని సత్యము మనకు స్పష్టంగా తెలుస్తుంది ఎందుకంటే ఇక్కడ వాక్యము షేమును ఏబెరు యొక్క కుమారులందరికి పితరుడు అని వెంటనే తెలుపుతుంది. ఈ ఏబెరుయే అబ్రాహాము

మరియు ఏర్పాటు చేయబడిన హెబ్రీ జాతికి దారితీసిన వంశమునకు పితరుడై ఉన్నాడు. “తండ్రి” అనే పదము సందిగ్ధముగా “పితరుడు” అనే అర్థమును కూడా ఇస్తుంది అనడానికి ఇక్కడ మనకు మరొక ఉదాహరణ ఉంది, ఎందుకంటే విబెరు నిజానికి షేముకు మునిమనుమడు (10:22-24).

NASB ప్రకారముగా, షేము యాపెతుకు పెద్దవాడైన సహోదరుడు. అధిక ఆంగ్ల అనువాదాలలో ఇదే మాట ఉంటుంది.²³ ఈ అనువాదానికి మద్దతుగా నోవహు యొక్క ముగ్గురు కుమారులను ఒకేచోట ప్రస్తావించే వాక్య భాగాలన్నిటిలో కూడా షేము ఎప్పుడు మొదటిగానే పేర్కొనబడ్డాడంటే వాస్తవముంది (5:32; 6:10; 7:13; 9:18; 10:1). ఎట్టినను, ఈ క్రమము షేమును పెద్దవానిగా నిరూపించదు. కాగా, హాము నోవహు కుమారులలో “చిన్నకుమారుడు” అయినప్పటికీ (9:24), ఈ జాబితాలలో హాము రెండవవానిగా కనబడతాడు. NASB యొక్క అనువాదము సరైనది అయితే, షేము “యాపెతుకు పెద్దవాడైన సహోదరుడు” అని రచయిత ఎందుకు చెప్పాడంటే-10వ అధ్యాయములో యాపెతు సంతానము మొదటిగా పేర్కొనబడినప్పటికీనీ -షేము యొక్క ప్రాధాన్యతను ఉద్ఘాటించడానికి.

ఇట్లుండగా, కొన్ని అనువాదములు యాపెతును షేముకు పెద్దవాడైన సహోదరుడుగా చూపిస్తాయి (KJV; NKJV; NIV). ఉదాహరణకు, KJV అనువాదము షేమును “పెద్దవాడైన యాపెతుకు సహోదరుడు” అని చెప్తుంది. ఈ అక్షర అనువాదము హెబ్రీ గ్రంథములోని²⁴ పదముల క్రమమును అలానే ఉంచి LXXతో ఏకీభవిస్తుంది. U. Cassuto ప్రకారం, ఈ వివరణ “ప్రాచీన పద్ధతియైన fratirarchy (సహోదరస్వామ్యం) లేదా సహోదరుని యొక్క ఆధిపత్యం, అంటే సహోదరులను గురించి మాట్లాడేటప్పుడు వారి జేష్ఠ సహోదరునితో వారి సంబంధంలోనే ప్రస్తావించబడే” ఒక పద్ధతిని అనుసరిస్తుంది.²⁵ ఒకవేళ యాపెతు నోవహు యొక్క కుమారులలో పెద్దవాడైతే, జలప్రళయములో షేము యొక్క వయసును అంచనా వేయడంలో ఎటువంటి కష్టము ఉండదు (11:10, 11పై గల వ్యాఖ్యలను చూడండి).

వచనము 22. అతని వారసులయొక్క మొదటి స్థాయిలో పేర్కొనబడిన షేము కుమారులలో, **ఎలాము** జాబితాను ప్రారంభిస్తాడు. ఎలామీయులు హిడ్డెకలు - యూప్రటీసునది తూర్పు భాగమున ఇప్పటి ఆధునిక ఇరాన్ దేశపు నైరుతి భాగము వైపు జీవించేవారు. వారి పురాతన రాజధాని షూషను (ఎస్తీరు 1:2-5; దాని. 8:2).ఎలామీయుల భాష సెమిటిక్ భాష కాదు కాబట్టి సమస్య ఇక్కడ మొదలవుతుంది. షేము యొక్క వారసులను రక్త సంబంధులుగా పెట్టుటకంటే వారి యొక్క సాంస్కృతిక మరియు భౌగోళిక పరిస్థితులు ముఖ్యమైనవి అని కొందరి ఆలోచన. ఏదిఏమైనా, ఎలాములో ప్రారంభ దశలో స్థిరపడినవారు ఆ ప్రాంతములో అధికముగా వ్యాప్తిచెందని షేమీయులు అయి యుండవచ్చు,

అయితే ఆప్రాంతంలో ఆధిపత్యం చెలాయించిన ఇతర ప్రజలకు మార్గాన్ని చూపించుటకు వారి యొక్క సంస్కృతిని అనుమతించిరి.²⁶

అష్టూరు అను పదమును “అసిరియా” అని కూడా అనువదించవచ్చు, మరియు ఉత్తర మెసోపొతమియ లోయ ప్రాంతముకు మరియు దాని యొక్క ప్రాచీన జాతీయ దేవునికి మరియు ప్రజలకు పేరును సమకూర్చినది. హాము వంశస్థుడైన, నిమ్రోదు, అష్టూరులో ముఖ్యమైన పట్టణములను నిర్మించెను అని ఆదికాండము 10:11, 12 తెలుపుతుంది. 10:22 లో, అసిరియా (అష్టూరు) యొక్క అసలు పేరు పేము యొక్క సంతతియందు తిరిగి కనుగొనవచ్చు. సుమేరియన్ల సంస్కృతి కలిగియున్న హామియులు అష్టూరులో మొదట స్థిరపడినవారై ఉండవచ్చు. అలాగైతే, వెనుకటి సంస్కృతి మెసోపొతమియ అంతటా వ్యాప్తి చెందినట్లుగా వారు సెమిటిక్ ప్రజలచే భర్తీ చేయబడినారు.²⁷

గుర్తింపును మరియు శబ్దలక్షణమును తోసిపుచ్చి, ఆర్పక్షదు ఒక మర్మముగా మిగిలిపోయినది. హెబ్రీ భాషలో ఉన్న చివరి మూడు అక్షరాలు *kshd* (kshd), కసిదింతో (కల్లియులు లేదా బబులోనీయులు) అనుబంధించవచ్చని కొందరు గుర్తించారు. ఉత్తర ఇరాక్ లోని పట్టణమైన అరస్పాతో (ఆధునిక కిర్కుక్) ఆర్పక్షదును గుర్తించుట అనునది మరియొక సాధ్యకత. ఏదిఏమైనా, పురాతన అర్పక్షదు గుర్తింపుపై ఏకాభిప్రాయం చేరకుండా నిపుణులు నిరోధించడానికి రెండు సిద్ధాంతాలకు అనేక ఇబ్బందులు ఉన్నాయి.

గుర్తించలేని మరియొక పేరు ఏమిటంటే లూదు. లూదీము హాము పంక్తి నుండి వచ్చినప్పటికీ (10:13, 14 యొక్క వివరణలను చూడండి), ఈ లూదు పేము యొక్క వారసుడు; గనుక వారు అదే మనుష్యులు కారు. కొందరు ఇక్కడ ఒక సమస్యను కనుగొన్నారు; ప్రస్తుత మరియు పురాతన కాలములో సహోదర వంశావళిలో అదే పేరు కనబడుట సర్వసాధారణము, కాబట్టి దీనిని వాక్యమునకు సంబంధించిన సమస్యగా చూడరాదు. లూదీయులు ఎవరో మనకు తెలియనట్లుగా, మనకు లూదును గూర్చిలేదా తాను మరియు తన ప్రజలు నివసించిన ప్రాంతమును గూర్చి వాస్తవంగా ఏమీ తెలియదు.

నమోదుచేయబడిన జాబితాలో పేము యొక్క చివరి కుమారుడు ఆరాము. అతడు తేటగా ఎలాము దగ్గరనున్న కీరునకు తూర్పు పూర్వగామిగా పరిగణించబడినాడు (యషయా 22:6; ఆమోసు 9:7). క్రీ. పూ. రెండో సహస్రాబ్దిలో తూర్పు మెసోపొతమియ మరియు సిరియాలోని వేరు వేరు ప్రదేశములయందు అరామీ వాసులు స్థిరపడెను మరియు అబ్రాహాము, ఇస్సాకు, యాకోబులకు అరామియా సంస్కృతికి కేంద్రమైన హారానుతో సన్నిహిత సంబంధాన్ని పితృస్వామ్య వర్ణనలు ప్రతిబింబిస్తాయి (11:31, 32; 24:4, 10; 25:20; 27:43; 28:5, 10; 31:17-24). అతను హారనులో ఇరువది సంవత్సరాలు జీవించినందున ద్వితీయోపదేశకాండము 26:5 యాకోబును

“అరామీ దేశస్థునిగా” గుర్తించినది. అబ్రాహాము సహోదరుడైన, నాహోరు వంశావళి, విభిన్న వ్యక్తిగత పేరైన “ఆరామును” కలిగియుంటుంది (22:1).

వచనము 23. 10:22లో పేము యొక్క ఐదుగురు కుమారుల పేరులు జాబితాలో చేరబడినాయి, అయితే క్రింద ఉన్న జాబితాలో ఆరాము మరియు ఆర్పక్షదుల సంతతులు మాత్రమే పేర్కొనబడినాయి. ఆరాము యొక్క మొదటి కుమారుని పేరు “ఊజు”, అయితే తను మరియు తన సంతతిని గూర్చి కొందమే తెలియబడినది. “ఊజు” అనునది ఒక స్థలమునకు పేరుగా పాత నిబంధనలో కొన్నిసార్లు ఉపయోగించబడినది. ఒక సందర్భములో; యోబు యొక్క ఇంటి స్థలముగా చెప్పబడినది(యోబు 1:1), అయితే ఆ వాస్తవిక ప్రాంతము ఎక్కడో సందేహమే. కొందరు ఈ ఊజును ఆరాములోని ఈశాన్య ఇశ్రాయేలు ప్రాంతములో, మరికొందరు ఎదోము సమీపములో ఆగ్నేయ ఇశ్రాయేలు అని గుర్తించిరి (యోబు 2:11 చూడండి). మిగిలిన గ్రంథములు దక్షిణ ఊజును సూచిస్తున్నాయి (యిర్మీయా25:20, 21; విలాపవాక్యాలు 4:21). ఒకవేళ ఈ ప్రాంతము ఏశావు యొక్క వంశావళిలో ఒకరికి సంబంధించినదై ఉండిఉండవచ్చు (36:1, 28). Josephus ప్రకారము, “ఊజు” అను పేరుగల వ్యక్తి 10:23లో ఇశ్రాయేలునకు తూర్పు భాగమైన దమస్కును కనుగొనెను.²⁸ ఇది అనిశ్చితముగా ఉండగా, అరామీయుల నాగరికత మొదట తూర్పు మెసోపొతమియ (హారానులో మరియు హారాను చుట్టూ) మరియు సిరియాలో ఉందనే సత్యాన్ని ఇది సమ్మతిస్తుంది. మరియు “ఊజు” నాహోరు యొక్క వంశావళిలో పేర్కొనబడినది (22:21).

మాషను వలె, హూలు మరియు గెతెను ఇప్పటికీ గుర్తింపబడలేదు. NIV హెబ్రీ מַשׁ (Mash) ను LXX మరియు 1 దినవృత్తాంతములు 1:17 ను అనుసరించి “మెషెక్” (משֶׁק, Meshek) అని అనువదించినది. అచ్చులు లేకుండా, పేర్లు మధ్య ఒక హల్లు (ך, k) మాత్రమే తేడా ఉంది. ఒక శాస్త్రీ అనుకోకుండా ఈ అక్షరమును 10:23 నుండి తొలగించి యుండవచ్చు, లేదా ఒకవేళ 1 దినవృత్తాంతములు 1:17 కు కలిపియుండవచ్చు. రెండో సందర్భములో, యోషా జాబితాలో “మెషెక్” ను పేర్కొన్న 1 దినవృత్తాంత ములు 1:5 ద్వారా అతను ప్రభావితం అయ్యుండవచ్చు. యాద్యచ్ఛికంగా, కొన్ని హెబ్రీ రాత్రుత్తులు 1 దినవృత్తాంతములు 1:17లో “మాష్” ను కలిగియున్నవి. “మాష్” యొక్క స్థానానికి సలహాలు మధ్య ఆసియా మైనర్, ఉత్తర మెసోపొతమియాలోని మాసియస్ పర్వతమును మరియు లోబానోను పర్వతములను కలిగియుంటుంది.

వచనము 24. వంశావళి కొనసాగుతుండగానే, **అర్పక్షదు పేలహుకు తండ్రిగా పేర్కొనబడెను;** మరియు ఆయన, తిరిగి, **ఏబెరుకు తండ్రియాయెను.** “పేలహు”కు సంబంధించి అతని పేరు యూదా వంశావళిలోనే పునరావృతమవుతుందని మాత్రమే మనకు తెలుసు (38:5, 11, 14, 26; 46:12; సంఖ్యా. 26:20; 1 దిన. 2:3; 4:21-23). “ఏబెరు” హెబ్రీ ప్రజల యొక్క పురుషామిగా పరిగణించబడ్డాడు.

“ఏబ్రుము” అను సరైన పేరు క్రీ. పూ. 2300 నకు చెందిన ఎబ్ల పలకలమీద కనుగొనబడినది. ఈ ఏబ్రుము ఉత్తర సిరియాలోని, పురాతన ఎబ్లాకు రాజు. క్రీ. పూ. మూడవ సహస్రాబ్ది యొక్క తరువాయి భాగంలో “ఏబెరు”ను ఒక చట్టబద్ధమైన సెమిటిక్ పేరుగా ముఖ్యమైన పురావస్తుదారులు నిర్ధారించి ఉండగా, 10:24 లోని ఏబెరును పురాతన ఎబ్ల యొక్క ఏబ్రుముతో పోల్చలేము. వారు స్పష్టముగా రెండు వేర్వేరు ప్రజలు.²⁹

వచనము 25. ఏబెరు యొక్క ఇద్దరు కుమారులు ఎవరనగా పెలెగు మరియు యొక్రాను. పెద్ద కుమారుడైన “పెలెగు”కు విషయానికొస్తే, అతని దినములలో భూమి విభజింపబడినట్లుగా మనకు తెలుపబడెను. ఈ వ్యక్తి పేరునకు మరియు అతని జీవితకాలములో ఉన్న భూమియొక్క విభజనకు మధ్య రచయిత ఒక స్పష్టమైన పదాలను ఉపయోగిస్తున్నాడు. “పెలెగు” (אֶלְעָג, Peleg) అను పేరు మూల క్రియ అయిన “విభజన” అను అర్థమిచ్చు אָלַץ (palag), నుండి వెలువడినది; మరియు ఇక్కడ, ఇది పెలెగు యొక్క జీవితకాలంలో జరిగే చిరస్మరణీయ సంఘటనలు సూచిస్తుంది: బాబేలు గోపురము యొక్క సంఘటన వల్ల భూమి మీద మనుష్యులు చెదిరిపోవుట (11:1-9).

వచనము 26. 10:26-30 లోని పేము యొక్క వారసులలో చివరి సంఘపు నోవహు కుమారుల జాబితాలో పేర్కొనబడిన మొత్తం వ్యక్తులలో సగమైన పదమూడు పేర్లను కలిగియున్నది (10:21-31). ఈ ప్రజలు అరేబియా ద్వీపకల్పంలో స్థిరపడ్డారు.

యొక్రానుకు, ఏ నిర్దిష్ట గుర్తింపు నిర్ధారించలేదు; కానీ అతని కుమారుల పేర్లు దక్షిణ అరేబియాలో ప్రసిద్ధ తెగలు మరియు స్థలముల యొక్క వ్యుత్పత్తులను అందజేస్తాయి.³⁰ **అల్మోదాదు** Almodad, LXXలో “Elmodad” అల్మోదాదుగా చదవబడుతుంది “దేవుడు [’El] స్నేహితుడు” అని దీని అర్థం; కానీ ఈ మనిషి పాత నిబంధన బయట గ్రంథాలలో ఎప్పుడూ పేర్కొనబడలేదు. **పెలపు** యెమెన్ లోని ఆడెన్ దగ్గరనున్న జిల్లాను లేదా అరేబియా తెగను అనుగనిస్తుంది. **హజర్మావేత్** తూర్పు యెమెన్లో, హజ్రామాట్ జిల్లాలో దక్షిణ అరేబియాలో స్థిరపడిన ప్రజల పూర్వగామి. జెర “నెల” అను అర్థమిచ్చు పదము יָרַח (yerach) నుండి వెలువడినది మరియు “చంద్రునకు” (יָרַח, yereach) హెబ్రీ పదముతో సంబంధము కలిగియున్నది.³¹ దక్షిణ అరేబియా ప్రజల అతిపెద్ద దేవునికి ఇదే పేరు ఇవ్వబడింది.

వచనము 27. హదోరముకు అక్షరార్థముగా “హడ్[ad] ఘనపరచబడెను” అని అర్థము.³² పేము వారసులతో పాటు ఉత్తర మెసోపొతమియమరియు సిరియాలో తుఫాను దేవుడు కూడ ఈ పేరుతోనే తెలుపబడెను. 1 దినవృత్తాంతములు 18:10 మరియు 2 దినవృత్తాంత ములు 10:18లోని ముఖ్యమైన వ్యక్తుల పేర్లలో “హదోరము” కనబడినది; మరియు ఒక పురాతన

సబాయిను శిలా శాసనం ఒక వ్యక్తిగత లేదా తెగ పేరుగా ధ్రువీకరిస్తుంది, అయితే ఈ వంశక్రమం దాని ఖచ్చితమైన పరిష్కారం పొందలేదు.

ఊబాలు యెమెజ్యేలు 27:19లో మరల పేర్కొనబడినది మరియు (కొన్ని వివాదాలతో) యెమెస్ యొక్క రాజధాని అయిన ఈనాటి సానా యొక్క పాత పేరుగా గుర్తించబడినది. దీక్షా అను పదము "కర్ణారము" అను అర్థమునిచ్చు (ḫḫ, *deqel*) హెబ్రీ పదమునకు సంబంధించినది. ఈ కారణముచే, దీనికి ఖర్షూరాలు పెరిగే అరేబియాలోని ఒక ఒయాసిస్ పేరు అయ్యుంటుందని భావించబడుతోంది.

వచనము 28. ఓబాలు (ḫḫ, *Obal*) అనునది 1 దినవృత్తాంతములు 1:22లో "ఏబాలుగా" (ḫḫ, *Eybal*) కనబడుతుంది. హల్లుల భాగములోని వావ్ (v) మరియు యోద్ (y) ల మధ్య శాస్త్రుని తికమక వలన అక్షరాలలోని వ్యత్యాసము వచ్చియుండవచ్చు. ఆసక్తికరంగా, సమరయ పంచకాండ ములు 10:28లో "ఏబాలు"ను అసలు పరనంగా మద్దతు పలుకుతుంది. స్థలంతెలియదుగాని, అయితే కొందరు దానిని ఆధునిక ఉబాల్లేదా యెమెస్ లోని ఇతర ప్రాంతాలతో గుర్తించారు.

అబీమాయేలు అనగా "నా తండ్రి దేవుడు," అనునది ఒక సబాయినులేదా పశ్చిమ సెమిటిక్ పద నిర్మాణముగా కొంతమందిచే భావించబడినది. పేరు ఇక్కడ మరియు 1 దినవృత్తాంతములు 1:22లో మాత్రమే కనబడుతుంది కాబట్టి, ఒక ఖచ్చితమైన ప్రదేశాన్ని ధ్రువీకరించలేము.

తరుపరి వారసుడు షేబ, ఇతని పేరు కూడా హామువంశంలో ఒక మనిషి ధరించుకొనెను (10:7లోని వ్యాఖ్యలను చూడండి). ఇద్దరు వ్యక్తులపరంగా అయోమయం చెందకూడదు; వారు అదే వ్యక్తులు కారు. అయినప్పటికీ, వారి వారసులు దగ్గరగా జీవించియుండటానికి సాధ్యత ఉన్నది.

వచనము 29. ఓఫీరుకు బంగారముతో సంబంధం ఉంది (యోబు 22:24; 28:16; కీర్తనలు 45:9). సోలోమోను ఒఫీరు బంగారం అనే పేరు కలిగియున్నదానినే ఒక పురాతన ప్రదేశము నుండి ఓడలలో దిగుమతి చేసెను (1 రాజులు 9:28; 2 దిన. 8:18). ఇది భారతదేశం మరియు ఆఫ్రికా రెండింటిలోనూ ఉన్నది అని భావిస్తుండగా, షేము వంశంలో పేరు యొక్క ఉనికిని బట్టి అరేబియా ద్వీపకల్పంలోని ఒక స్థలమైయుండే అవకాశముంది.

హవీలా తరుపరి పేర్కొనబడినది; ఇది హాము వంశవృక్షములో కూడా కనబడిన ఇంకొక పేరు (10:7). 10:29లో పేర్కొనబడిన హవీలా పశ్చిమ అరేబియాలో స్థిరపడినది. ఇది "ఐగుప్తు యొక్క తూర్పు" భాగములో హవీలాను గుర్తించిన మరియొక వాక్యముతో సమ్మతిస్తుంది, అది ఇస్మాయేలీయులకు ఒక నివాసస్థలముగా పరిగణించబడుతున్నది (25:18). పశ్చిమ అరేబియాలోని ఇదే ప్రాంతం, పీషోను నది యొక్క మూలము అయ్యుండవచ్చు (2:11, 12 పైని

వ్యాఖ్యలను చూడండి).

యోబాబు యొక్కను యొక్క చివరి కుమారుడు. తరువాత ఇదే పేరు ఆదికాండములోని ఎదోము రాజులైన వారి జాబితాలో (36:33, 34) మరియు పాతనిబంధనలో కొన్నిచోట్ల (యెహోషువా 11:1; 1 దిన. 8:9, 18) కనబడుతుంది. కొంతమంది యోబాబును మక్కాలోని అరేబియన్ పట్టణం అయిన జుహిబాబ్ తో తాత్కాలికముగా సంబంధితము చేశారు.

వచనము 30. వారు స్థిరపడుట 10:26-29లో నమోదు చేయబడిన యొక్కను అందరి కుమారులను స్పష్టముగా సూచిస్తుంది. రచయిత తదుపరి ప్రజలు నివసించిన భూభాగం మేరకు అని నిర్వచిస్తూ 10:19లో ఉన్న దానికి అనుకూలముగా ఉండే ఒక వాక్యమును చేర్చెను. అయినప్పటికీనీ, **మేషా, సపార, మరియు తూర్పు కొండలను ఇంకా సానుకూలముగా గుర్తించాలి, సాధారణ ఒప్పందము ఏమిటంటే యొక్కను యొక్క కుటుంబము దక్షిణ అరేబియాలో ఎక్కడో నివసించారు.**

వచనము 31. ఈ వచనము పేము యొక్క సంతతికి సంబంధించిన భాగమును ముగిస్తుంది. **వీరు తమతమ వంశముల ప్రకారము తమతమ భాషలప్రకారము తమతమ దేశములనుబట్టియు తమతమ జాతులనుబట్టియు పేము కుమారులు అని చెప్పుంది.** హాము మరియు యాపేతు కుమారుల జాబితా నమోదు చేయబడిన తరువాత ఉపయోగించబడిన పదజాలమును పోలియుంటుంది (10:5, 20). ఆ సారాంశములు “కుటుంబములను,” “భాషలను,” “దేశములను,” “జాతులను” కూడా తెలిపాయి.

నోవహు కుమారులను గూర్చి సారాంశ వివరణ (10:32)

³²వారివారి జనములలో వారివారి సంతతుల ప్రకారము, నోవహు కుమారుల వంశములు ఇవే. జలప్రవాహము గతించిన తరువాత వీరిలోనుండి జనములు భూమిమీద వ్యాపించెను.

వచనము 32. ఈ భాగము యొక్క విషయములను మరియు ఉద్దేశమును పునరుద్ధరించు చివరి సారాంశంతో ఈ అధ్యాయం ముగుస్తుంది. ప్రత్యేకమైన వంశావళులు ఇచ్చుట ద్వారా, నోవహు కుమారుల యొక్క వంశములు జనములుగా ఎలా ఎదిగెనో జలప్రవాహము తరువాత ఈ జనములు భూమిపై ఎలా వ్యాపించెనో రచయిత చూపించాడు. భూమిని మరలా నింపుట దేవుని ఆజ్ఞ అయిన “ఫలించి అభివృద్ధి పొంది భూమిని నింపుడి” పాటించుట వలె ఉన్నది (9:1; 9:7 చూడండి).

ఓడలో భద్రపరచబడిన ఈ కుటుంబము దేవుడు శుద్ధి చేసిన లోకములోనికి

చెదిరిపోవునట్లు పలు” జనములు” మరియు “భాషల” యొక్క ప్రపంచం అభివృద్ధి చెందినదో వివరించు 11వ అధ్యాయములోని బాటలు గోపురమును గూర్చిన చరిత్రకు ఈ సారాంశం రంగ స్థలమును సిద్ధపరుస్తుంది.

అన్వయము

జాతుల యొక్క పట్టిక (అధ్య. 10)

మొదటి చూపులో, ఆదికాండము 10లో ఒక రకముగా కనిపించే వంశావళికి వేదాంతపరముగా తక్కువ అన్వయము కలిగియున్నదని చెప్పవచ్చు. ఈ జాబితా ముఖ్యముగా ఒక వ్యక్తి: నిమ్రోదు తప్ప వాస్తవముగా చరిత్రలేని పేర్లను తెలుపుతుంది. ఈ వాక్యభాగము ప్రజల జీవితాలయొక్క కాలక్రమమును, వారు పిల్లలకు ఎప్పుడు జన్మనిచ్చారు, లేదా మరణించినప్పుడు వారి వయస్సు ఎంతో అను వాటిని గూర్చి ఏమీ తెలుపదు(5వ అధ్యాయములో ఉన్నట్లుగా). ఇన్ని పరిమితులున్నప్పటికీ, ఈ వంశావళి నుండి కొన్ని ఉత్తమమైన పాఠములు నేర్చుకొనవచ్చు.

దేవుడైన యెహోవా జనములన్నిటి మీద మహోన్నతుడై యున్నాడు. దేవుడు జనములను ఏర్పాటు చేసియున్నాడు మరియు ప్రపంచం అంతటి మీద ఉన్నతమైనవానిగా ఏలును. మోషే చెప్పిన ఒక ప్రకటన ఇక్కడ సరియైనది: “మహోన్నతుడు జనములకు వారి స్వాస్థ్యములను విభాగించినప్పుడు నరజాతులను ప్రత్యేకించినప్పుడు ఇశ్రాయేలీయులు లెక్కనుబట్టి ప్రజలకు సరిహద్దులను నియమించెను” (ద్వితీ. 32:8; ఆమోసు 9:7, 8 చూడండి). పౌలు ఏథెస్సువారితో మాట్లాడినప్పుడు ఇదేవిధమైన ఒక అభిప్రాయము కనబడుతుంది: జనములను గూర్చి ఆయన ఇలా ప్రకటించెను, దేవుడు “యావద్భూమి మీద కాపురముండుటకు ఆయన ఒకనినుండి ప్రతీ జాతిమనుష్యులును సృష్టించి, వారు ఒకవేళ దేవుని తడవులాడి కనుగుండురేమో యని, తన్ను వెదుకు నిమిత్తము నిర్ణయ కాలమును వారి నివాస స్థలముల యొక్క పొలిమేరలను ఏర్పరచెను” (అపొ. 17:26). “మనుష్యుడు” అను పదము గ్రీకు పాఠ్యపుస్తకంలో కనిపించదు కాని బహుశా దానిని అర్థం చేసుకోవాలి. కొందరు “ఒక మనుష్యుడు” అను మాటను ఆదాము అని అనువదిస్తారు, అది ఖచ్చితముగా, సాధ్యమే. జలప్రళయము తరువాత అన్ని జాతులులోను-అతని ముగ్గురు కుమారుల ద్వారా-నోవహును రెండవ ఆదాముగా మరియు మూలముగా పౌలు సూచిస్తున్నట్లు ఇతరులు నమ్ముతారు.

ఆదికాండము 10వ అధ్యాయములోని వంశవృక్షం 11వ అధ్యాయములోన మొదలవుతున్న దేవుని యొక్క విమోచనా కథకు ముందుమాటగా నిలుస్తుంది.

చివరికి అబ్రాహాము మరియు తన వారసులు ఇశ్రాయేలు దేశముగా మారారు మరియు దేవుని కుమారుడును మరియు “లోక రక్షకుడైన మెస్సీయను” తీసుకొనివచ్చెను (యోహాను 4:42). ఏదిఏమైనా, ఒక నిర్దిష్ట వ్యక్తితో మరియు ఏర్పరచుకొనిన జనాంగముతో దేవుని సంబంధము అను కథలో ప్రాపంచిక సేవధ్యంలో అన్ని కుటుంబములు, ప్రజలు మరియు జాతులు స్థిరపరచబడి ఉన్నాయి. జలప్రళయం తరువాత దేవుడు నోవహు మరియు అతని కుమారులతో ఇలా అన్నాడు, “మీరు ఫలించి అభివృద్ధి పొంది భూమిని నింపుడి” (9:1); మరియు ఈ విషయంలో వారు మంచి ఆరంభము చేసారని 10వ అధ్యాయము యొక్క వంశావళి మనకు చెబుతుంది. మరలా మరలా, ఈ ప్రజలు మరియు దేశములు విడిపోయి విస్తరించుటను గూర్చి వాక్య భాగము చెబుతుంది:

వీరినుండి సముద్రతీరమందుండిన జనములు వ్యాపించెను. వారివారి జాతుల ప్రకారము, వారివారి భాషల ప్రకారము, వారివారి వంశముల ప్రకారము, ఆయా దేశములలో వారు వేర్వేరియిరి ... మరియు తరువాత కనానీయుల వంశములు వ్యాపించెను (10:5-18).

చివరిగా, రచయిత ఈ భాగాన్నీ ఈ విధముగా “వీరు తమ తమ వంశముల ప్రకారము, తమ తమ భాషల ప్రకారము, తమ తమ దేశముల బట్టియు, తమ తమ జాతులను బట్టియు షేము కుమారులు” (10:32) అని చెప్తూ ముగించెను. చరిత్రకు ప్రభువుగా ఆయన యొక్క అంతిమ ఉద్దేశాలను నెరవేర్చుటకు జాతుల యొక్క విభజన మరియు నివాసముల యొక్క హద్దుల ద్వారా దేవుడు సహాయార్థముగా పని చేసెను.

ఒక మానవ కుటుంబము నుండి అన్నీ దేశములు వచ్చులాగున దేవుడు ప్రపంచమును రూపొందించెను. ఆ సమయము నుండి నోవహు మరియు అతని కుమారులు మానవజాతికి మూలపురుషులు, మరియు మానవజాతి కుటుంబములన్నియు షేము, హాము, లేదా యాపేతుల యొక్క వారసత్వము నుండి వచ్చినవారు కాబట్టి, ఏ దేశము లేదా జాతి సమూహము ఇతర జాతి లేదా ప్రజలపై ఆధిపత్యమును ప్రకటించలేరు. తరువాత కొన్ని దేశాలు ఇతర దేశముల కంటే వస్తూరూపముగా, రాజకీయముగా, ఆర్థికముగా పురోగతిలో ఉండగా, వీటిలో వీరు పొందిన విజయము ఇతర ప్రజల కంటే మంచిగా వున్నారని నిరూపించలేవు లేదా ఈ విజయాల వలన దేవునికి ఇష్టకరముగా ఉండలేరు (సామెతలు 22:1, 2). జాతితత్వము అనునది దేవుడు ఎన్నటికిని సహింపనిది. ద్రుమశాస్త్రములో, ఇశ్రాయేలీయులకు దేవుడు తమ వలె హెబ్రీయులను మాత్రమే ప్రేమించమని ఆజ్ఞాపించలేదు, కాని వారి మధ్యలో వారివలె జీవించే “ఇతరుల”ను (גֵּר, *ger*) “పరులు” లేక “అన్యలు” అని అర్థము) కుడా ప్రేమించమనెను (లేవీ. 19:18, 33, 34; మత్తయి 28:18-20; మార్కు 11:17; అపొస్తలులకార్యములు 10:35,36).

మానవునిలో ఉన్న అహంకారము మరియు ఆశయం తరచుగా వారినొక విధ్వంసానికి స్మారక చిహ్నముగా ఉన్నదని దేవుడు ఉదాహరించెను. కయీను వారసులు సంస్కృతికి ప్రారంభికులు. వారు పట్టణములను నిర్మించినవారు మరియు సంగీత వాయిద్యములను, కళ, మరియు రాగి మరియు ఇనుప పనిముట్లు తయారు చేసిన వారు (4:17-22). అయితే, వారి తోటివారిని చంపుట ద్వారా విషాదమైన ఘట్టమును ప్రారంభించినవారు చంపుట మాత్రమే గాక వారియొక్క చెడు పనులను మహిమపరుచుకొనిరి (4:23, 24; 6:1-5,11).

10వ అధ్యాయము వంశావళిలో, నిమ్నోదు యొక్క పనులు మాత్రమే లిఖించబడినవి. అతను “భూమిమీద ఒక పరాక్రమశాలి” అని పేలువబడెను (10:8) గాని, వేట మరియు భవన నిర్మాణము అను వాటిలో మాత్రమే తన వారసత్వం కలిగియుండెను. అతడు మెనోపోతమియ లోయ ప్రాతములో పాతనిబండన చరిత్రలో తరువాత పాపాలు మరియు అన్ని రకాల దురాగతాలు అపకీర్తి తెచ్చిన బాబేలు (బబులోను), నీనెవె, మరియు ఇతర పట్టణములను నిర్మించెను. ఈ అధ్యాయములో నిమ్నోదు కథనమును గూర్చి చేర్పడం 11:1-9లో బాబేలు గోత్రము కథనమునకు వేదికగా ఉన్నది. ఇది సంస్కృతి పురోగామనాలను—సాంకేతిక విజ్ఞానము, పట్టణములు, గోపురములు మొదలగు వాటిని గుర్తుచేయునదిగా—అనేకసార్లు గర్వము మరియు అహంకారముల నుండి ఉద్భవిస్తుంది. నిజమైన దేవుని మరియు ఆయన యొక్క చిత్రాన్ని నిర్లక్ష్యము చేసిన ఏ పురోగతి అయినా చివరికి మానవజాతికి విధ్వంసముగా మరియు అవమానకరముగా ఉంటుంది. ఈ రకమైన కార్యకలాపము కూడా విభజనగా ఉంటుంది; 10:25లో “అతని దినములలో భూమి విభాగింపబడెను” అని పెలెగును గూర్చిన వివరణ, 11:1-9లో జరుగువాటికి మనలను అదే విధముగా సిద్ధపరుస్తుంది.

అన్ని జాతులు (10:5, 20, 31, 32)

అరేయోపగు మధ్య నిలిచి, ఏధెన్సువారికి పౌలు చెప్పినదేమనగా, యావద్భూమిమీద కాపురముండుటకు [దేవుడు] యొకనినుండి ప్రతీ జాతి మనుష్యులను సృష్టించి, ... కనుగుండురేమో అని, నివాసస్థలముల యొక్క పొలిమేరలు ఏర్పరచెను” (అపొ. 17:26). ఈ ప్రకటన ఆదికాండము 10:32లోని “[నోవాహు యొక్క సంతతి] లోనుండి జనములు భూమిమీద వ్యాపించెను” అను దానిని గుర్తుచేస్తుంది.

జనులందరికిసామాన్య వంశపారంపర్యము ఉన్నట్లే, అందరికి సామాన్య అవసరతలు ఉన్నాయి. ఈ ఏకత్వాన్ని గూర్చి మాట్లాడుతూ, పౌలు నిత్య శారీరక అవసరములైన భోజనము, దుస్తులు, మరయు నివాసములను గూర్చి ఆలోచించుట లేదు. ఆతనికి ఆసక్తికరమైన విషయమేమనగా పతి ఒక్కరు

“దేవున్ని తడవులాడి కనుగొందురేమో అని తన్ను వేదుకునిమిత్తము, ఆయన మనలో ఎవనికీని దూరముగా ఉండువాడు కాడు” (అపొ. 17:27).

ఆన్ని దేశములకు సువార్త అవసరము. “... మీరు వెళ్లి, సమస్త జనులను శిష్యులనుగా చేయుడి; తండ్రియొక్కయు కుమారునియొక్కయు పరిశుద్ధాత్మ యొక్కయు నామములోనికి వారికి బాప్తిస్మమిచ్చుచు ...” (మత్తయి 28:19). బోధించిన సువార్త వినుటకు మరియు ఆ విశ్వాసమును అంగీకరించుటకు క్రీస్తులో విశ్వాసమును అభివృద్ధి చేసుకొనుటకు, మరియు పాపము నుండి మారుమనస్సు పొందుటకు, మరియు పాపక్షమాపణ కొరకు క్రీస్తులో బాప్తిస్మము పొందులాగున ప్రతీ మనుష్యునికి అవకాశము కావాలి (అపొ. 2:38; రోమా. 10:8-14). ఎందుకు? ఎందుకంటే, ఒక దినము “సమస్త జనులు ఆయన యెదుట” తీర్పు కొరకు పోగు చేయబడుదురు (మత్తయి 25:32; ప్రకటన 7:9 చూడండి).

అన్ని జాతులకు క్రీస్తు అవసరము. అందరూ పాపము చేసారు, అందుచేత ప్రతీ దేశములో ఉన్నప్రజలు పాపము యొక్క జీతమునుండి రక్షింపబడవలసిన అవసరమున్నది (రోమా. 3:23; 6:23). దేవుడు “మనుష్యులందరూ రక్షణపొంది సత్యమునుగూర్చిన అనుభవజ్ఞానముగల వారై యుండవలెనని యిచ్చయించుచున్నాడు” (1 తిమోతి. 2:4), మరియు ఇది క్రీస్తులో మాత్రమే సంభవము. “నేనే మార్గమును, సత్యమును, జీవమును; నా ద్వారానే తప్ప యెవడును తండ్రియొద్దకు రాడు” అని ఆయనే చెప్పాడు (యోహాను 14:6). “మరి ఎవనివలనను రక్షణ కలుగదు; ఈ నామముననే మనము రక్షణ పొందవలెను గాని, ఆకాశము క్రింద మనుష్యులలో ఇయ్యబడిన మరి ఏ నామమున రక్షణ పొందలేము” అని అపొస్తలుల కార్యములు 4:12 పునరుద్ఘాటిస్తుంది. యేసు “మన పాపములకు శాంతికరమై యున్నాడు; మన పాపములకు మాత్రమేకాదు, సర్వలోకమునకు శాంతికరమై యున్నాడు” (1 యోహాను 2:2).³³

సూచనలు

¹“డెబ్బై” అను సంఖ్య చాలా ముఖ్యమైన సందర్భాలలో కనబడుతుంది: యాకోబు కుటుంబము నుండి డెబ్బది మంది ఐగుప్తునకు వెళ్ళిరి (46:27); అరణ్యములో తిరుగుచున్న సమయములో, ఇశ్రాయేలీయులకు డెబ్బది మంది పెద్దలు ఉండీరి (నిర్గమ. 24:1); యూదులు డెబ్బది సంవత్సరములు బాబులోనుకు దాసులుగా తీసుకొనిపోబడిరి (యిర్మీయా 25:11, 12; 29:10); మరియు యేసు డెబ్బది మంది శిష్యులను పరిమితిగల ఆజ్ఞ మీద బయటకు (లూక 10:1-17). అలాగే, యెరూషలేము యూదుల మహాసభలోను డెబ్బది మంది సభ్యులుండేవారు (Mishnah *Sanhedrin* 1.6.) ²Kenneth A. Mathews, *Genesis 1-11:26*, The New American Commentary, vol. 1A (Nashville: Broadman & Holman Publishers, 1996), 434. ³Daniel I. Block, “Table of

Nations,” in *The International Standard Bible Encyclopedia*, rev. ed., ed. Geoffrey W. Bromiley (Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1988), 4:708. ⁴Victor P. Hamilton, “חֲרָשִׁים,” in *TWOT*, 1:523. ⁵5వ అధ్యాయములో మనము చూసిన వంశావళి యొక్క వాఖ్యభాగాలలో, తరచుగా వంశావళిలు ఎంపిక చేయబడినవి. రచయిత అనేకసార్లు జాబితాకు ప్రాముఖ్యమైన వ్యక్తులను మాత్రమే ఎంచుకొని తరచుగా పేర్ల యొక్క సంఖ్యను “7” కు లేదా “7” హెచ్చవేతకు తగ్గించాడు. ⁶Alan Ralph Millard, “Medes,” in *The International Standard Bible Encyclopedia*, rev. ed., ed. Geoffrey W. Bromiley (Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1986), 3:297. ⁷Josephus *Antiquities* 1.6.1. ⁸K. A. Kitchen, “Cush,” in *The New Bible Dictionary*, ed. J. D. Douglas (Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1962), 284. ⁹William Sanford LaSor, “Sabeans,” in *The International Standard Bible Encyclopedia*, 4:255. ¹⁰2సమూ. 7:8, 9; 12:7-12; 1 రాజులు 3:5-14; 11:9-11; 2 దిన. 36:23; ఎజ్రా 1:1, 2; యెష. 45:1-4; దాని. 2:21, 37; 4:17, 24-33; యోహాను 19:10, 11 చూడండి.

¹¹ఒకవేళ నివ్రాదు బాబేలు గోత్రమును కట్టుటలో పాల్గొంటే, అప్పుడు అతడు మొదటి ప్రయత్నములో సఫలీకృతము కాలేదు; అప్పుడు యెహోవా దానిని పడద్రోసి జనములను ఇతర దేశములకు చెదరగొట్టెను (11:8, 9). ఇంకనూ ఈ పూర్వ కాలము నందు ప్రజలు చాలా కాలము జీవించుచుండిరి, ఎదేమైనా, “అతని రాజ్య ప్రారంభములో” బాబేలును నిర్మించడానికి తిరిగి వచ్చియుండవచ్చు, అవి తరువాత ఇతర మనోచోతమియ నగరాలతో చేర్చబడెను (10:10-12). ¹²A textual note in the NIV has “Nineveh with its city squares.” ¹³Charles T. Fritsch, “Nineveh,” in *The International Standard Bible Encyclopedia*, 3:538-39. ¹⁴Instead of “Lud” in Isaiah 66:19, the NIV has “Lydians.” The Lydians lived in western Asia Minor. ¹⁵K. A. Kitchen, “Naphthuhim,” in *The New Bible Dictionary*, 865. ¹⁶See Alfred J. Hoerth, *Archaeology of the Old Testament* (Grand Rapids, Mich.: Baker Books, 1998), 107. ¹⁷George E. Mendenhall, “Amorites,” in *The Anchor Bible Dictionary*, ed. David Noel Freedman (New York: Doubleday, 1992), 1:201-2. ¹⁸Gordon J. Wenham, *Genesis 1-15*, Word Biblical Commentary, vol. 1 (Waco, Tex.: Word Books, 1987), 225. ¹⁹John T. Willis, *Genesis*, The Living Word Commentary (Austin, Tex.: Sweet Publishing Co., 1979), 40. ²⁰Wenham, 225-26.

²¹Different spellings of the region exist in the Synoptic Gospels. See Sellers Crain, *Matthew 1-13*, Truth for Today Commentary (Searcy, Ark.: Resource Publications, 2010), 290. ²²LXX యొక్క అనువాదకులు అనేకసార్లు “Horite” అను పేరును “Havite”తో తికమక పడిరి. ఇది రెండు హెబ్రీ వచనాలైన , *resh* (ר, ר) మరియు *vav* (ו, ו) లను అసార్థంగా చదువుట వలన సులువుగా జరిగియుండవచ్చు, ఇవి శారీరక పోలికలు కలిగి, శాస్త్రీ *resh* అనే పదమును కొంచెం సమాంతరంగా పెంచుట లేక *vav* అనే పదమును కొంచెం తక్కువ చేయుట ద్వారా సాధ్యమవుతుంది. ²³See ASV; RSV; NRSV; NEB; REB; TEV; NAB; JB; NJB; NJPSV; NCV; CEV; NLT; ESV. ²⁴అయితే, “పెద్దవాడు” “సహోదరునిగా” సవరించవచ్చు “యాపేతు”కు బదులుగా పేమును

“యాపేతు యొక్క పెద్ద సహోదరునిగా” చేసెను (NASB). ²⁵U. Cassuto, *A Commentary on the Book of Genesis*, Part II, trans. Israel Abrahams (Jerusalem: Magnes Press, 1964), 165. ²⁶A. R. Millard, “Elam, Elamites,” in *The New Bible Dictionary*, 355. ²⁷అది “అష్షూరు” అని పిలువబడక ముందే నిమ్రోదు ఈ ప్రాంతములో ఆయన పట్టణములను కట్టియుండవచ్చు. అదే విధముగా, రచయిత తనయొక్క ముందు వివరణ అయిన ఏదేను తోట అనుదానిలో “అష్షూరు” అను పేరును ఉపయోగించెను (2:14). ²⁸Josephus *Antiquities* 1.6.4. ²⁹Victor P. Hamilton, *The Book of Genesis: Chapters 1–17*, The New International Commentary on the Old Testament (Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1990), 344. ³⁰Wenham, 231.

³¹W. W. Müller, “Jerah,” in *The Anchor Bible Dictionary*, 3:683. ³²Mathews, 464. ³³ఈ అనువర్తనము దీనిమీద ఆధారపడుతుంది W. H. Griffith Thomas, *Genesis: A Devotional Commentary* (Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1946), 104–5.